

Regeringen beslutade den 19 december 2002 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag till hur den framtida socialförsäkringsadministrationen skall utformas för att skapa bättre förutsättningar för att komma till rätta med de administrativa brister som uppmärksammats i olika sammanhang. Uppdraget innebar vidare att förutsättningarna skall öka att genom gemensamma förhållningssätt bryta utvecklingen av ohälsan och att kunna utnyttja samhällets samlade resurser på bästa sätt för de försäkrade. Utredningen (Utredningen angående socialförsäkringsadministrationen [ANSA]) överlämnade i juni 2003 delbetänkandet 21+1→1 En sammanhållen administration av socialförsäkringen (SOU 2003:63). I delbetänkandet föreslogs att den nya socialförsäkringsadministrationen skall vara statlig och bestå av en myndighet. Vidare föreslogs att den nya myndigheten skall ha en styrelse med fullt ansvar, samt att ett regionalt förtroendemannaorgan skall inrättas i respektive län. Delbetänkandet har remissbehandlats vid ett särskilt remissmöte. De myndigheter och organisationer som framfört synpunkter vid remissmötet har också lämnat sina synpunkter i skriftlig form. Dessa handlingar finns förvarade i Socialdepartementet (dnr S2003/5664/SF).

Regeringen har i budgetpropositionen för år 2004 redovisat delbetänkandets förslag och framhållit att regeringen skyndsamt skall överväga frågan om att inordna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket i en ny sammanhållen statlig myndighet.

I november 2003 överlämnade ANSA-utredningen sitt slutbetänkande Försäkringskassan Den nya myndigheten (SOU 2003:106). I slutbetänkandet fördjupade utredningen de förslag som tidigare redovisats i delbetänkandet beträffande organisationsform, ansvarsfördelning och förtroendemannainflytande. Dessutom lämnade utredningen förslag rörande tillsyn, pensionsadministration, rehabiliteringsarbete, vissa beslutsfunktioner beträffande ärendehandläggningen, allmänt ombud hos Försäkringskassan, forumfrågan och förändringsarbetet. Utredningen lämnade emellertid inte några lagförslag. Slutbetänkandet har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Socialdepartementet (dnr S2003/9394/SF).

Regeringen överlämnade den 4 mars 2004 till riksdagen propositionen En ny statlig myndighet för socialförsäkringens administration (prop. 2003/04:69). I propositionen föreslogs att de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket skall avvecklas den 31 december 2004 och att en ny sammanhållen statlig myndighet skall inrättas den 1 januari 2005. Vidare angavs i propositionen att förslag till den närmare lagreglering som behövs för att den nya myndigheten skall kunna fullgöra sina uppgifter skulle lämnas till riksdagen i en proposition under våren 2004. Riksdagen har antagit vad regeringen föreslog (bet. 2003/04:SfU13, rskr. 2003/04:210) samt har därvid gjort ett tillkännagivande som behandlas i avsnitt 4.2.

Lagförslagen, som har utarbetats inom regeringskansliet, har beretts under hand med Riksförsäkringsverket.

Regeringen beslutade den 7 april 2004 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i bilaga 2.

Lagrådets yttrande finns i bilaga 3. Regeringens lagförslag har utformats i enlighet med vad Lagrådet förordat. Lagrådet har funnit anledning att sätta i fråga om beredningen av lagstiftningsärendet kan anses godtagbar. Lagrådet har dock stannat vid den bedömningen att beredningen av lagstiftningsärendet inte svarar väl mot de krav som 7 kap. 2 § regeringsformen ställer i fråga om regeringsärenden av förevarande slag och omfattning.

Regeringen anser, trots att vissa brister förekommit i beredningsförfarandet, att organisationsreformen inte bör skjutas upp.

Regeringen behandlar Lagrådets övriga synpunkter i respektive författningskommentar, avsnitt 9.1–16 och i 7.3. I förhållande till lagrådsremissen har ett lagförslag arbetats om (se lagförslag 2.4), ett förtydligande gjorts (se lagförslag 2.2) samt vissa redaktionella och språkliga ändringar gjorts i lagtexten.

Regeringens förslag till en ny organisation av socialförsäkringsadministrationen medför väsentligt fler lagändringar (lagförslag 2.17–2.86) än de som har remitterats till Lagrådet. Dessa lagändringar är emellertid direkta följdändringar till den föreslagna organisationsförändringen och av sådan lagteknisk enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande därför skulle sakna betydelse.

Denna proposition bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, vänsterpartiet och miljöpartiet.

4 Organisatoriska frågor

4.1 Allmänt

Regeringen föreslog i propositionen En ny statlig myndighet för socialförsäkringens administrationen (prop. 2003/04:69) att Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna skall avvecklas och ersättas av en ny sammanhållen statlig myndighet, benämnd Försäkringskassan. Denna myndighet skall tillsammans med Premiépensionsmyndigheten utgöra den samlade socialförsäkringsadministrationen. I propositionen gjorde regeringen bedömningen att den nya myndigheten bör ledas av en styrelse med fullt ansvar och att en generaldirektör bör svara för den löpande verksamheten.

I det sammanhanget uttalade regeringen att det inom den nya Försäkringskassan på länsnivå borde inrättas ett förtroendemannaorgan, benämnt försäkringsdelegation. Regeringen bedömde vidare att de nuvarande socialförsäkringsnämnderna inom de allmänna försäkringskassorna borde finnas kvar med samma uppgifter som i dag.

ANSA-utredningen föreslog att det skulle inrättas ett nationellt socialförsäkringsråd till stöd för den nya Försäkringskassans ledning. Regeringen ansåg emellertid att utredningens förslag att inrätta ett nationellt socialförsäkringsråd inte borde genomföras nu. Socialförsäkringsrådet i den formen kunde ses som en permanent kanal mellan försäkringsdele-

gationerna och myndighetens ledning. Regeringen ansåg att det vore bättre om den nya Försäkringskassans styrelse och verkställande ledning tillsammans med respektive försäkringsdelegation utvecklade de former för ett effektivt samspel som de ansåg lämpliga.

I de följande avsnitten behandlas vissa frågor rörande det regionala förtroendemannaorganet och socialförsäkringsnämnderna.

4.2 Försäkringsdelegationer

Regeringens förslag: Försäkringskassan skall ha en försäkringsdelegation i varje län. Dess ledamöter utses av regeringen för en mandattid av fyra år. Ledamöterna bör utses på förslag av de politiska partier som finns representerade i riksdagen. Fördelningen av ledamöterna bör ske utifrån den procentuella andel av rösterna som riksdagspartierna vid det ordinarie valet till riksdagen erhållit i respektive län.

Försäkringsdelegationen skall bevaka att Försäkringskassans verksamhet i länet bedrivs på ett effektivt sätt och med god service till allmänheten. Delegationen skall årligen till regeringen redovisa en utvärdering med anledning av de iakttagelser delegationen därvid har gjort.

Delegationen fattar beslut om Försäkringskassans deltagande i finansiell samordning eller annan samverkan inom rehabiliteringsområdet.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen ansåg emellertid att beslut om Försäkringskassan skall delta i organiserad lokal eller regional samverkan av större omfattning bör tas efter samråd med försäkringsdelegationen.

Remissinstanserna: I fråga om ANSA-utredningens förslag beträffande förtroendemannaorganisationens utformning skiljer sig remissinstansernas uppfattning väsentligt. Vissa instanser, såsom Ekonomistyrningsverket och Statskontoret anser att inriktningen bör vara att det nuvarande förtroendemannainflytandet begränsas vid ett införande av en sammanhållen statlig myndighet. Andra instanser, bl.a. Statstjänstemannaförbundet och Landsorganisationen betonar angelägenheten av att ett starkt förtroendemannainflytande bibehålls. Försäkringskassornas Förbund (FKF) anser att förtroendemannainflytandet bör ha samma karaktär som i nuvarande organisation. Riksförsäkringsverket delar utredningens bedömning av ansvaret för hur rehabiliteringsverksamheten skall fördelas. FKF avvisar förslaget om att beslut om medverkan i organiserad form skall fattas efter samråd med försäkringsdelegationen och anser att sådant beslut i stället skall fattas av respektive regional styrelse eller Försäkringskassenämnd. Ett flertal av de allmänna försäkringskassorna anser att försäkringsdelegationen eller en regional styrelse bör ha beslutanderätt över Försäkringskassans deltagande i finansiell samordning

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har tidigare i den ovan nämnda propositionen (prop. 2003/04:69) framhållit att en rak ansvarslinje måste gälla för lednings- och styrfrågor som rör den nya Försäkringskassans verksamhet. De nuvarande kassastyrelserna bör enligt regeringens uppfattning därför upphöra vid inrättandet av den nya För-

säkringskassan. Å andra sidan finns det ett särskilt värde av att förtroendemannamedverkan vad gäller samverkan inom rehabiliteringsområdet. Detta område är speciellt i sina kontaktytor och avgränsbart från den dagliga administrativa ledningen och styrningen av Försäkringskassan och dess verksamhet. Regeringen anser därför att i den finansiella samordningen inom rehabiliteringsområdet som redovisas i propositionen Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet (prop. 2002/03:132) bör vissa beslut tas av förtroendevalda även efter inrättandet av den nya statliga Försäkringskassan.

ANSA-utredningen har föreslagit att det inrättas en försäkringsdelegation på regional nivå. Denna delegation skall enligt utredningen bl.a. svara för bevakning av att myndighetens verksamhet på länsnivå bedrivs på ett effektivt sätt och med god service. Regeringen delar utredningens syn att en sådan delegation kan fylla en viktig uppgift i att stärka den medborgerliga insynen. De uppgifter som utredningen har föreslagit bör därför läggas på en sådan delegation, som bör finnas i varje län inom den nya Försäkringskassan.

Med utgångspunkt i utredningens förslag bör således försäkringsdelegationen bevaka att Försäkringskassans verksamhet i länet bedrivs på så sätt att länets invånare och företag får ett bra bemötande och att kontakterna underlättas genom god service och information i länet. I sådana frågor bör delegationen också fungera som kontakt- och samrådsorgan i förhållande till myndigheten i övrigt. Delegationen bör även bevaka att nödvändig samverkan med berörda aktörer kommer till stånd samt också besluta i samverkansfrågor inom rehabiliteringsområdet i enlighet med vad som anges nedan.

I uppdraget bör även ligga att utvärdera de iakttagelser som gjorts och årligen lämna rapporter till regeringen i dessa frågor.

Dessutom bör enligt regeringens mening de beslut beträffande finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet som nu fattas av försäkringskassornas styrelser fr.o.m. den 1 januari 2005 fattas av respektive försäkringsdelegation. Detta innebär alltså att myndighetens beslut om deltagande i finansiell samordning enligt lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting kommer att fattas av respektive försäkringsdelegation. Även beslut rörande andra samverkansformer inom rehabiliteringsområdet (t.ex. Socsam) bör fattas av försäkringsdelegationerna.

I den lagstiftning som gäller den finansiella samordningen inom rehabiliteringsområdet finns utförliga bestämmelser om hur samverkansparterna skall utse ledamöter och ersättare i styrelsen för det samordningsförbund som svarar för samordningen. Regeringen anser att det skall vara en uppgift för delegationen att för Försäkringskassans räkning utse ledamöter och ersättare i denna förbundsstyrelse.

Försäkringskassans representanter i samordningsförbundet skall hämtas från myndighetens förtroendemannaorganisation, dvs. försäkringsdelegation respektive socialförsäkringsnämnd. Med hänsyn till att de frågor som beslutas inom ramen för sådan samordning främst rör metoder och resursanvändning anser regeringen att det är en fördel om de förtroendemän som utses att representera den nya myndigheten i första hand tas från kretsen ledamöter i försäkringsdelegationen, eftersom de i

delegationens arbete inte kommer att syssla med individärenden utan med mer generella organisatoriska och administrativa frågor.

Försäkringsdelegationens ledamöter bör, på liknande sätt som i dag gäller de allmänna försäkringskassornas styrelse, utses av regeringen på förslag av de politiska partierna. I enlighet med riksdagens tillkännagivande (2003/04:SfU13, rskr 2003/04:210) bör sammansättningen i en försäkringsdelegation återspegla de olika riksdagspartiernas styrkeförhållande i respektive län.

Antalet ledamöter i delegationen bör kunna variera beroende på länets storlek. Regeringen avser att i en kommande förordning med instruktion för den nya myndigheten införa bestämmelser om antalet ledamöter i en försäkringsdelegation. Regeringen bedömer att dessa bör vara lägst fem och högst elva.

Försäkringskassan bör tillhandahålla försäkringsdelegationen erforderligt kanslistöd för dess verksamhet.

4.3 Socialförsäkringsnämnder

Regeringens förslag: Socialförsäkringsnämnderna skall behållas som beslutsorgan i samma slags ärenden som i dag. Ledamöterna i en socialförsäkringsnämnd skall utses av försäkringsdelegationen i den region där nämnden skall finnas.

Utredningens förslag: De ärendeslag som i dag avgörs av socialförsäkringsnämnd skall i fortsättningen avgöras i en särskild sammansättning av en tjänsteman och två förtroendemän. Försäkringsdelegationen skall utse de förtroendemän som skall avgöra vissa socialförsäkringsärenden i denna särskilda sammansättning.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som haft synpunkter på frågan om lämpligheten av att nu genomföra en ändring i beslutformerna för de socialförsäkringsärenden som i dag beslutas av socialförsäkringsnämnd har flertalet förordat att nämnderna skall finnas kvar i nuvarande form.

Skälen för regeringens förslag: Nuvarande ordning med att vissa mer kvalificerade socialförsäkringsärenden avgörs av en socialförsäkringsnämnd har bl.a. den fördelen att detta ger förtroendemännainflytande i beslutsfattande i enskilda ärenden. Det finns inte tillräckligt underlag för att anse att det av ANSA-utredningen föreslagna alternativet har sådana fördelar framför nuvarande ordning att det finns skäl för att ändra den nuvarande beslutsordningen.

Med hänsyn bl.a. till att kassastyrelserna avvecklas, bör försäkringsdelegationerna överta kassastyrelsernas uppgifter att utse ledamöter i socialförsäkringsnämnderna.

Regeringen har för avsikt att senare i förordning reglera sådant som mandatperiodens längd som regeringen bedömer allttjämt bör vara fyra år och sammansättningen av nämnderna där regeringen bedömer att de nuvarande principerna i huvudsak härvid allttjämt bör gälla. Dock bör det övervägas om principerna för sammansättningen av ledamöterna i försäkringsdelegationerna även bör tillämpas vad avser socialförsäkringsnämnderna

5.1 Allmänt ombud och företrädare för det allmänna

Regeringens förslag: En funktion som allmänt ombud skall inrättas hos Försäkringskassan. Det allmänna ombudet skall ha samma möjligheter att överklaga Försäkringskassans beslut som Riksförsäkringsverket har i dag i fråga om de allmänna försäkringskassornas beslut.

Försäkringskassan skall företräda det allmänna i socialförsäkringsmål i allmän förvaltningsdomstol.

Om det allmänna ombudet har överklagat Försäkringskassans beslut hos länsrätt företräder emellertid ombudet det allmänna i högre instans även om den enskilde har initierat processen där.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Förslaget tillstyrks i princip av de remissinstanser som har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Om en enskild överklagar en allmän försäkringskassas beslut hos länsrätten inträder kassan som den enskildes motpart där i enlighet med bestämmelsen i 7 a § förvaltningsprocesslagen (1971:291). Denna partsställning behålls vid endera partens fullföljd till kammarrätt. Enligt 20 kap. 12 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) får emellertid Riksförsäkringsverket (RFV) överta kassans uppgift att i länsrätt och kammarrätt föra det allmännas talan. Där stadgas också att RFV exklusivt för det allmännas talan i Regeringsrätten.

RFV:s nuvarande partsroll regleras huvudsakligen i 20 kap. 12 § tredje stycket AFL. Där anges bl.a. att RFV får, även till förmån för enskild part, överklaga domstols och försäkringskassas beslut. Behörigheten gäller såväl tjänstemannabeslut som beslut i socialförsäkringsnämnd. Bestämmelsen infördes i samband med att försäkringsrätterna inrättades år 1979.

Motiven för RFV:s partsroll är flera. Samtidigt som bestämmelsen infördes år 1979 lagfästes det att RFV skall verka för att den allmänna försäkringen tillämpas likformigt och rättvist (se 20 kap. 12 § första stycket AFL). Denna skyldighet sågs som något som redan låg i RFV:s tillsynsfunktion. För att verket skulle kunna fullgöra bevakningsplikten krävdes att verket kunde vara part i mål vid försäkringsrätt och Försäkringsöverdomstolen. Statsmakterna har även vid flera tillfällen hänfört RFV:s funktion som partsföreträdare för det allmänna till huvudområdet normgivning (se prop. 1996/97:63 och prop. 1997/98:41). Verket anges ha två instrument när det gäller normgivningen. Främst kommer utfärdandet av bindande föreskrifter och allmänna råd som komplettering till statsmakternas författningar, men dessutom kan RFV genom utövandet av partsfunktionen och genom åtgärder för att sprida praxis och annan liknande information till försäkringskassorna verka för en likformig och rättvis tillämpning av socialförsäkringens bestämmelser.

Enligt vad förfarandeutredningen (SOU 2001:47) uppgett utövas RFV:s funktion som partsföreträdare för det allmänna främst i högre förvaltningsdomstol (kammarrätt och Regeringsrätten). Det är mindre vanligt att RFV överklagar en försäkringskassas beslut eller tar över försäk-

ringskassans talan vid länsrätt. RFV:s ombudsfunktion är organiserad som en del av RFV. Det har ibland framförts farhågor att detta förhållande skulle innebära en konfliktsituation, eftersom RFV både är partsföreträdare och normgivare i övrigt. Förfarandeutredningen hade bl.a. till uppdrag att se över RFV:s roll enligt 20 kap. 12 § AFL. Utredningens slutsats var att nuvarande ordning inte behövde ändras utifrån de rollkonflikter som kunde tänkas förekomma.

Det bör noteras att RFV:s partsroll på pensionssidan är något annorlunda. Bestämmelsen i 7 a § första stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) om förvaltningsmyndighets partsställning gäller inte i fråga om mål enligt 2–4 kap. lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension, dvs. mål om pensionsrätt m.m. Någon regelrätt tvåpartsprocess gäller alltså inte i sådana mål. Om en enskild överklagar ett sådant beslut hos en allmän förvaltningsdomstol, bestämmer RFV om verket skall vara part i målet. Om en enskild klagat till kammarrätten och verket har varit part i länsrätten, är verket alltid motpart i kammarrätten. Även om RFV har beslutat att inte vara part, får domstolen förelägga verket att svara i målet. RFV får överklaga ett avgörande av en allmän förvaltningsdomstol även om verket inte har varit part där. Om en enskild överklagar ett annat beslut enligt lagen, får RFV överta Premiépensionsmyndighetens (PPM) eller en allmän försäkringskassas uppgift att i allmän förvaltningsdomstol föra det allmännas talan. RFV för på motsvarande sätt som gäller enligt AFL det allmännas talan i Regeringsrätten.

Som nämnts ovan har RFV möjlighet att överklaga en allmän försäkringskassas beslut. Genom att den nya Försäkringskassan kommer att överta såväl de allmänna försäkringskassornas som RFV:s uppgifter kommer möjligheten för det allmänna att föra vidare principiellt viktiga frågor till domstolsprövning att upphöra om något nytt organ med denna uppgift inte samtidigt inrättas. En myndighet anses nämligen inte kunna överklaga sina egna beslut. Det kan anföras att behovet av en sådan funktion minskar med den sammanhållna myndigheten. Emellertid kommer det även fortsättningsvis finnas behov av att frågor av principiell natur blir föremål för domstolsprövning. Myndigheten kan i många situationer anse att det är oklart hur gällande rätt skall uttolkas, oavsett om beslutet blir gynnande eller ej för den enskilde. Att endast sådana frågor i beslut som en enskild väljer att överklaga kommer att föras upp till prövning av domstol kan inte anses tillfredställande. Det övergripande kravet på att socialförsäkringen skall tillämpas likformigt och rättvist kan inte på ett godtagbart sätt upprätthållas med en sådan ordning. Regeringen anser mot denna bakgrund att en särskild funktion bör inrättas med uppgift att överklaga Försäkringskassans beslut till allmän förvaltningsdomstol på samma sätt som RFV kan göra i dag. Med denna begränsade – men viktiga – uppgift ligger det närmast till hands att välja den modell som har införts för den nya skatteadministrationen (se prop. 2002/03:99, bet 2003/04:SkU2, rskr. 2003/04:17). Hos den nya Försäkringskassan bör således inrättas en särskild funktion som allmänt ombud.

Det allmänna ombudet hos Försäkringskassan bör, liksom RFV i dag kan överklaga de allmänna försäkringskassornas beslut, kunna överklaga Försäkringskassans beslut även till förmån för den enskilde. Möjligheten att överklaga bör huvudsakligen användas då det krävs för att utjämna en oenhetlig rättstillämpning på områden där behov av prejudikat är särskilt

framträdande. Det allmänna ombudet bör även ha en formell rätt att överklaga andra beslut av Försäkringskassan och att begära att ett materiellt felaktigt beslut rättas av Försäkringskassan med stöd av 20 kap. 10 a § AFL, men denna rätt avses tillämpas endast i undantagsfall. Det allmänna ombudets överklaganden kommer således att gälla ett begränsat antal beslut. Det allmänna ombudet bör ha möjlighet att uppdra åt en tjänsteman vid Försäkringskassan att företräda ombudet i allmän förvaltningsdomstol. Med hänsyn till detta bör funktionen som allmänt ombud utformas som en central funktion och kunna fullgöras av endast en eller ett fåtal personer. Det är viktigt att beslutsfattare inom Försäkringskassan informeras om sådana avgöranden som är av intresse för att skapa en enhetlig rättstillämpning inom myndigheten.

Det får anses vara av stor vikt att det allmänna ombudet garanteras en självständig ställning i sin processföring i förhållande till Försäkringskassan. Det allmänna ombudet bör därför utses av regeringen.

Bestämmelser om var det allmänna ombudet skall finnas och vem som skall utse ombudet bör tas in i en särskild lag om allmänt ombud hos Försäkringskassan. Regleringen av det allmänna ombudets processuella befogenheter erfordrar dessutom justeringar i AFL och i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP).

När det gäller frågan om var det allmänna ombudet skall ha sitt kansli anser regeringen att detta är en fråga som rör Försäkringskassans inre organisation och som därför bör bestämmas av myndigheten själv.

Vad därefter gäller frågan om vilket organ som bör företräda det allmänna i allmän förvaltningsdomstol gör regeringen följande bedömning.

Som nämnts ovan anges i 7 a § förvaltningsprocesslagen att om en enskild överklagar en förvaltningsmyndighets beslut skall den myndighet som först beslutade i saken vara den enskildes motpart. Något skäl att frånga denna ordning när det gäller den nya Försäkringskassan finns inte enligt regeringens mening. Det innebär att när en enskild överklagar Försäkringskassans beslut, utan att det allmänna ombudet överklagar samma beslut, företräder Försäkringskassan det allmänna som part i samtliga instanser. Som nämnts ovan gäller dock inte denna ordning vid överklagande av vissa ärenden enligt LIP. Den nya Försäkringskassan bör dock kunna välja att träda in i en sådan process.

Eftersom den nya Försäkringskassan blir en sammanhållen myndighet med erforderlig processkapacitet bör således Försäkringskassan även kunna föra det allmänna talan i Regeringsrätten.

Om emellertid det allmänna ombudet har överklagat Försäkringskassans beslut hos länsrätten bör ombudet därefter, inte minst av process-ekonomiska skäl, behålla sin ställning av part i samtliga instanser.

Regeringens förslag: Försäkringskassans beslut som rör en person som är bosatt i Sverige överklagas hos den länsrätt inom vars domkrets personen hade sin hemortskommun när beslutet fattades.

Försäkringskassans beslut avseende personer som inte är bosatta i Sverige skall överklagas hos den länsrätt inom vars domkrets det första beslutet i saken fattades.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Förslaget tillstyrks av de remissinstanser som har berört frågan.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 14 § andra stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar skall som huvudregel ett beslut överklagas till den länsrätt inom vars domkrets ärendet först prövats. Bestämmelsen har i vissa sammanhang tolkats så att det är den beslutande "arbetsenhetens" placering och inte den klagandes hemortskommun som blir avgörande när det gäller att bestämma vilken länsrätt som skall pröva ett överklagande. Till stöd för denna tolkning brukar anges ett uttalande i prop. 1997/98:17 om domstolsfrågor i anledning av den ändrade länsindelningen i västra Sverige där det sägs att styrande för vilken länsrätt som skall pröva överklagandet är var det skattekontor eller – i förekommande fall – det länsstattekontor som har fattat beslutet ligger (prop. 2002/03:99, RÅ 1995 ref. 20).

Regeringsrätten har å andra sidan i ett avgörande beträffande arbetslöshetskassor med lokal administration, funnit att bestämmelsen ska tolkas så, att beslutet ska överklagas till den länsrätt där arbetslöshetskassans styrelse har sitt säte, och alltså inte den domstol där det lokalkontor som fattat beslutet är beläget (RÅ 1997 ref. 13). Avgörandet var ett av skälen till att det i lagen om arbetslöshetsersättning infördes en särskild forumregel av innebörden att behörig domstol är den inom vars domkrets det första beslutet i saken har fattats.

Länsrätternas domkretsar överensstämmer i stort sett med det geografiska området för de allmänna försäkringskassorna. Försäkringskassan i Västra Götaland omfattar dock geografiskt länsrätterna i Göteborg, Vänersborg och Mariestad.

Regleringen av försäkringskassornas fördelning av beslutskompetensen sinsemellan finns främst i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Tre huvudsituationer kan urskiljas, nämligen att individen är bosatt i Sverige, att han eller hon arbetar här utan att vara bosatt samt att han eller hon enligt EG-rättslig lagstiftning har rätt till förmåner i egenskap av familjemedlem till en annan förmånsberättigad. För personer bosatta i Sverige gäller att ett ärende skall avgöras av den allmänna försäkringskassa inom vars verksamhetsområde den enskilde var folkbokförd den 1 november året före avgörandet. Om den enskilde då inte var folkbokförd i Sverige skall ärendet i stället avgöras av den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde den enskilde är bosatt vid årets ingång. Sker bosättningen senare under året, skall ärendet avgöras av den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde personen bor.

Ett ärende som avser någon som inte är bosatt i Sverige, men som alltså omfattas av socialförsäkringen på grund av arbetsvillkoret, skall

avgöras av den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde den enskilde regelmässigt tillbringar sin dygnsvila. Om dygnsvilan inte tillbringas i Sverige, skall ärendet avgöras av den försäkringskassa inom vars verksamhetsområde den enskilde regelmässigt arbetar. Är den enskilde sjöman skall ärendet, om det inte avser pension, avgöras av Västra Götalands läns allmänna försäkringskassa. Om det inte med stöd av dessa bestämmelser går att föra ett ärende till någon viss försäkringskassa, skall ärendet avgöras av Gotlands läns allmänna försäkringskassa om ärendet gäller pension, sjukersättning, aktivitetsersättning, yrkesskadelivränta eller livränta som bestäms med tillämpning av lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring, och av Stockholms läns allmänna försäkringskassa i övriga fall.

Om en persons familjemedlemmar skall ha förmåner skall ärendena avgöras av samma försäkringskassa som skall avgöra ett ärende angående den ursprungliga personen. Ett ärende, som avser någon som omfattas eller väljer att omfattas av svensk lagstiftning enligt artikel 16 i förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, skall avgöras av Gotlands läns allmänna försäkringskassa om ärendet gäller pension, sjukersättning, aktivitetsersättning, yrkesskadelivränta eller livränta som bestäms med tillämpning av lagen (1976:380) om arbetskadeförsäkring, och av Stockholms läns allmänna försäkringskassa i övriga fall.

Det finns en möjlighet att bestämma att det hos en eller flera försäkringskassor skall finnas för alla försäkringskassor gemensamma enheter för vissa ärenden eller frågor (se 18 kap. 2 § AFL och förordningen (2000:806) om gemensamma enheter för allmänna försäkringskassor). Sådana enheter finns för närvarande i försäkringskassorna i Östergötland (försäkringsmedicinska utredningar), Gotland (vissa EG-rättsliga pensionsfrågor), Skåne (tandvårdsförsäkring) och Norrbotten (efterlevandepension m.m.). I sådana fall är den försäkringskassan behörig att fatta beslutet eller handha frågan. Dessutom finns vissa ytterligare bestämmelser om ärendeuppdelning i ett antal förordningar.

Den organisation med en myndighet för hela landet som regeringen föreslagit i prop. 2003/04:69 gör att forumreglerna för de allmänna förvaltningsdomstolarna behöver förändras. Förslaget i den delen innebär att ärendehandläggningen inte längre har några formella geografiska begränsningar. Det får ankomma på den nya myndigheten att besluta om den lokala organisationen. Det är vidare upp till myndigheten att utnyttja kapaciteten i organisationen på lämpligt sätt, vilket kan komma att innebära exempelvis att viss ärendehandläggning koncentreras till vissa orter eller att balanserade ärenden i en viss region sprids ut över landet. Nuvarande regler i bl.a. socialförsäkringslagen om fördelning av beslutskompetensen fyller inte längre någon funktion, eftersom beslutskompetensen i fortsättningen gäller myndigheten som helhet.

Enmyndighetslösningen kan alltså innebära att ärenden flyttas inom myndigheten över större geografiska områden än vad som gäller i dag. Det innebär att den allmänna forumregeln i lagen om allmänna förvaltningsdomstolar, som utgår från var beslutet är fattat, leder till att måltillströmningen till i första hand länsrätterna kan komma att variera mycket. Domstolarna får på detta sätt begränsade möjligheter att förutse sin ar-

betssituation. Justitiedepartementet lämnade i januari 2001 ett uppdrag till en särskild utredningsman att bl.a. överväga forumregeln i 14 § andra stycket lagen om allmänna förvaltningsdomstolar. Översynen omfattade en undersökning av om en ny allmän forumregel, som t.ex. anknyter till bostadsort eller hemvist, bättre än den nuvarande kunde tillgodose vissa krav som angavs. Dessa krav var att så många måltyper som möjligt ska förekomma i alla länsrätter, att förändringar i förvaltningsmyndigheternas organisation inte påverkar spridningen av mål till länsrätterna samt att målen så långt det är möjligt handläggs av den länsrätt som är geografiskt närmast den det berör (Ju 2001:B, dnr Ju 2001/511/LED). Utredaren har därefter i september 2001 redovisat sitt förslag och förordat att nuvarande reglering skall bestå (se dnr Ju 2001/6425), men ändå uttalat att forumproblemet på grund av myndigheternas regionalisering bör lösas i specialförfattningarna, i första hand för länsrätternas största målområden. Förslaget har remissbehandlats och övervägs för närvarande inom Regeringskansliet.

I samband med inrättandet av en gemensam myndighet för hela skatteförvaltningen den 1 januari 2004 har särskilda forumregler införts för den verksamheten (se prop. 2002/03:90).

Utgångspunkten för en forumbestämmelse för socialförsäkringsmål bör vara att denna ska leda till en jämn och i så stor utsträckning som möjligt förutsägbar måltillströmning till länsrätterna. Tillströmningen bör inte påverkas av hur den nya myndigheten väljer att organisera sin verksamhet. Med en ny organisation för socialförsäkringsadministrationen uppfyller nuvarande allmänna forumregel inte dessa krav. Därför bör särskilda forumbestämmelser inrättas för socialförsäkringsmål.

Det finns ett egenvärde i att reglerna om behörig domstol blir enkla och enhetliga och det är även en fördel om de överensstämmer med den särreglering, som har inrättats på skatteområdet. Slutligen finns – som regeringen uttryckt i samband med översynen av den nuvarande bestämmelsen – ett värde i att måltyperna sprids till så många länsrätter som möjligt samt att målen samtidigt så långt som möjligt handläggs av den länsrätt som är geografiskt närmast den det berör.

I de flesta ärenden som avgörs hos de allmänna försäkringskassorna är den försäkrade bosatt i Sverige. Med nuvarande ordning har ärendet då handlagts av en försäkringskassa i närheten av bostadsorten och därefter överklagats till den länsrätt som är geografiskt närmast. Regeringen anser att den försäkrades hemortskommun, dvs. där han eller hon var folkbokförd den 1 november året före det år beslutet fattades, även i fortsättningen i realiteten bör vara styrande vid valet av behörig domstol. En sådan reglering står i överensstämmelse med vad som gäller enligt rättegångsbalkens bestämmelser för ett stort antal måltyper i allmän domstol och även med vad som gäller som huvudregel för fysiska personer inom skattelagstiftningen.

Som nämnts ovan förekommer inom socialförsäkringen även beslut riktade mot personer som inte är bosatta i Sverige. För forumvalet vid överklagande av dessa beslut måste en annan lösning väljas. Försäkringskassorna har enligt nuvarande bestämmelser att som huvudregel utgå från var dygnsvilan tillbringas, därefter var arbetsgivaren finns och slutligen i en utpekad kassa (Gotlands läns allmänna försäkringskassa och i vissa fall Stockholms läns allmänna försäkringskassa). Ärendevo-

lymerna i jämförelse med det totala antalet ärenden för socialförsäkringsadministrationen är relativt små och detsamma gäller måltillströmningen till domstolarna. En grupp som omfattas är de s.k. gränsgångarna, vilkas ärenden i dag handläggs av den försäkringskassa där arbetsgivaren finns. Av naturliga skäl är den gruppen dock geografiskt relativt stabil. Handläggningen av utlandsärenden är i dagens organisation koncentrerad. Ärendenas särart gör att det är troligt att de även i en framtida organisation kommer att handläggas koncentrerat. Därför är det ändamålsenligt att överklaganden i sådana ärenden styrs utifrån var ärendet först prövats. Forum för överklagande kommer således i dessa fall styras av var Försäkringskassan väljer att handlägga ärendena. Om den nya myndigheten avser att i framtiden flytta handläggningen av sådana ärendegrupper får det förutsättas att Försäkringskassan beaktar forumproblematiken.

Frågan var ett ärende först anses prövat är emellertid inte alldeles klar. Till detta kommer att en enskild enligt nuvarande bestämmelser för socialförsäkringen endast kan överklaga sådana tjänstemannabeslut som fattats efter omprövning (se 20 kap. 11 § första stycket AFL). Det kan i en sådan situation uppstå än mer oklarheter om vilken domstol som är behörig (jfr RÅ 1997 ref. 13). I likhet med vad som gäller för arbetslöshetsförsäkringsmål (se 95 § lagen [1997:239] om arbetslöshetskassor) bör det därför införas en forumbestämmelse som pekar ut den domstol inom vars domkrets det första beslutet fattats som behörig domstol.

En forumregel som utgår från hemortskommunen innebär i praktiken att uppdelningen mellan förvaltningsdomstolarna i huvudsak består.

Det har i olika sammanhang framförts synpunkten att det vore av värde även för förvaltningsdomstolarna att få specialisera sig. Dessa tankar har emellertid hittills avvisats av statsmakterna. Det är snarast så, att det finns en strävan att sprida måltyperna över samtliga länsrätter. För de ärenden som överklagas med stöd av att beslutet fattats i domkretsen – exempelvis utlandsärenden – blir för övrigt konsekvensen av en koncentrerad handläggning i myndigheten, att även domstolen blir specialiserad. Om den nya myndigheten exempelvis även fortsättningsvis väljer att handlägga utlandsärenden på en enhet på Gotland, kommer Länsrätten i Gotlands län att även fortsättningsvis vara den domstol som har hand om överklagandena.

I den mån de föreslagna forumreglerna uppfattas som svårtillämpade är detta inte något som drabbar den enskilde klagande. Enligt 23 § andra stycket förvaltningslagen (1986:233) ska en skrivelse med överklagande ges in till den myndighet som meddelat beslutet. Myndigheten ska sedan göra en rättidsprövning och se till att överklagandet – om det är i rätt tid – vidarebefordras till rätt domstol.

I sammanhanget kan noteras att det i 20 kap. 13 § första stycket AFL sägs att om ett överklagande inom klagotiden kommit till allmän förvaltningsdomstol, RFV eller en allmän försäkringskassa som inte meddelat beslutet, ska överklagandet anses ha kommit in i rätt tid och översändas till behörig myndighet. När nu socialförsäkringsadministrationen kommer att utgöra endast en sammanhållen statlig myndighet saknas anledning att ha en sådan särreglering. Det innebär att lagrummet kan utmönstras. I stället kommer då de generella bestämmelserna i 6 a § förvaltningsprocesslagen och 24 § förvaltningslagen att gälla.

Regeringens förslag: I sekretesslagen (1980:100) och i lagen (2003:763) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration görs ändringar på så sätt att vad som sägs om allmän försäkringskassa eller Riksförsäkringsverket i stället skall gälla Försäkringskassan.

Utredningens förslag: Utredningen berör inte närmare de författningsmässiga konsekvenserna när det gäller sekretesslagstiftningen.

Remissinstanserna: Datainspektionen har ingenting att erinra mot vad som föreslås. Inspektionen påpekar dock att det i författningsarbetet kan uppkomma sådana frågor om integritetsskydd som kan behöva övervägas särskilt.

Skälen för regeringens förslag

Den föreslagna organisatoriska förändringen av socialförsäkringens administration aktualiserar även vissa frågeställningar rörande tillämpningen av tryckfrihetsförordningens bestämmelser om allmänna handlingar och de bestämmelser i sekretesslagen (1980:100) som avser socialförsäkringens administration.

Tryckfrihetsförordningens bestämmelser om allmänna handlingar

En handling är enligt 2 kap. 3 § första stycket tryckfrihetsförordningen (TF) allmän om den förvaras hos en myndighet och är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndigheten. Av 2 kap. 6 § första stycket TF framgår att en handling anses inkommen till en myndighet när den har anlänt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare tillhanda. I 2 kap. 7 § TF föreskrivs – såvitt nu är av intresse – att en handling anses upprättad hos en myndighet när den har expedierats, eller om den inte har expedierats, när det ärende till vilken den hänför sig har slutbehandlats eller, om den inte hänför sig till visst ärende, när den har färdigställts av myndigheten. Av 2 kap. 8 § TF framgår att om ett organ som ingår i eller är knutet till ett verk eller liknande myndighetsorganisation överlämnat en handling till ett annat organ inom samma myndighetsorganisation skall handlingen inte anses som därigenom inkommen eller upprättad i annat fall än då organen uppträder som självständiga i förhållande till varandra.

De allmänna försäkringskassorna är i dag att anse som särskilda myndigheter. Detta innebär att om en försäkringskassa översänder en handling till en annan försäkringskassa, så är handlingen att anse som i TF:s mening upprättad hos den översändande kassan och inkommen hos den mottagande kassan. Den föreslagna organisatoriska förändringen av socialförsäkringens administration innebär emellertid att de formella myndighetsgränserna i verksamheten försvinner och att all handläggning sker inom en och samma myndighet. Enligt huvudregeln kommer därför handlingar som utväxlas mellan olika organ inom den nya Försäkringskassan inte därigenom att bli allmänna. Det är bara i de fall organen

uppträder som självständiga gentemot varandra som handlingar blir allmänna vid ett sådant överlämnande. Närmare ledning för hur man i det särskilda fallet skall se på denna fråga får hämtas i bestämmelser som gäller för de olika organens organisation, beslutsbefogenheter etc. (se prop. 1975/76:160 s. 151 ff.). Enbart det förhållandet att man inom den nya myndigheten – precis som i dag – kan komma att koncentrera handläggningen av vissa ärendetyper till ett visst organ torde inte medföra att organet kan anses uppträda som självständigt i förhållande till myndigheten i övrigt i den mening som avses i 2 kap. 8 § TF. Inte heller torde den kommande indelningen i olika länsorganisationer inom den nya Försäkringskassan att få den effekten. Med hänsyn till att det allmänna ombudet kommer att inta en sådan särställning inom myndigheten och ha egen beslutsbefogenhet kommer dock handlingar som utväxlas mellan ombudet och andra organ inom Försäkringskassan sannolikt i stor utsträckning att bli allmänna.

Sekretessgränserna inom Försäkringskassan

Enligt 7 kap. 7 § sekretesslagen (1980:100) gäller sekretess hos allmän försäkringskassa, Premiepensionsmyndigheten, Riksförsäkringsverket och domstol i ärende enligt lagstiftningen om allmän försäkring, allmän pension, arbetsskadeförsäkring eller handikappersättning och vårdbidrag eller om annan jämförbar ekonomisk förmån för enskild, eller om läkarvårdsersättning eller ersättning för sjukgymnastik, för uppgift om någons hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det kan antas att den som uppgiften rör eller någon honom eller henne närstående lider men om uppgiften röjs. Samma sekretess gäller, med vissa undantag, hos annan myndighet på vilken det ankommer att handlägga ärende enligt lagstiftning som nu har nämnts. Vidare gäller hos en allmän försäkringskassa, Premiepensionsmyndigheten, Riksförsäkringsverket och domstol förstärkt sekretess i ärende enligt lagstiftningen om inkomstgrundad ålderspension för vissa uppgifter om förfoganden över premiepensionsmedel (9 kap. 25 § sekretesslagen).

Sekretess gäller som huvudregel både mot enskilda och mot andra myndigheter samt mellan olika verksamhetsgrenar inom en myndighet, om de är att betrakta som självständiga i förhållande till varandra (1 kap. 2 § och 3 § första och andra styckena sekretesslagen). Den första fråga som infinner sig är om sammanslagningen av Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna till en myndighet kommer att medföra att det inom Försäkringskassan kommer att finnas olika verksamhetsgrenar mellan vilka det föreligger sekretess. Innan denna fråga kan besvaras måste först frågan vad som avses med begreppet verksamhetsgrenar behandlas. I propositionen till sekretesslagen uttalade Lagrådet att med verksamhetsgren synes vara att likställa varje verksamhet inom en myndighet, från vilken en sekretessbelagd uppgift enligt en tillämplig sekretessregel inte får lämnas ut utan prövning enligt sekretesslagen (prop. 1979/80:2 Del A s. 463). Föredraganden anslöt sig till Lagrådets uttalande (a.a. s. 494). När det gällde sekretessprövning vid utlämnande inom en myndighet uttalade Lagrådet att en sådan prövning skall företas när fråga uppkommer om att lämna en sekretessbelagd uppgift till en enhet inom samma myndighet, som inte kan anses delta i den verksamhet

där sekretessen gäller. Sistnämnda uttalande skall läsas mot den bakgrunden att propositionens lagförslag inte uppställde något krav på att de olika verksamhetsgrenarna skulle vara självständiga i förhållande till varandra för att en sekretessgräns skulle uppstå. Vid riksdagsbehandlingen av förslaget förordade dock konstitutionsutskottet att sekretess bara skulle gälla mellan olika verksamhetsgrenar när dessa var att betrakta som självständiga i förhållande till varandra. När detta skulle anses vara fallet fick bedömas med ledning av förarbetsuttalandena till 2 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen (KU 1979/80:37 s. 12 ff). Riksdagen beslutade i enlighet med konstitutionsutskottets förslag (rskr.179).

Den första förutsättningen som måste vara uppfylld för att en sekretessgräns skall uppstå inom en myndighet är således att det finns olika verksamhetsgrenar inom myndigheten. Först om så är fallet finns det anledning att pröva om de olika verksamhetsgrenarna också är självständiga i förhållande till varandra. I den verksamhet som Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna bedriver har myndigheterna i princip bara att tillämpa 7 kap. 7 § sekretesslagen. Bestämmelsen i 9 kap. 25 § sekretesslagen får anses ha marginell betydelse i detta sammanhang eftersom den bara innebär en förstärkning av sekretesskyddet för vissa uppgifter i ärenden enligt lagstiftningen om inkomstgrundad ålderspension. När nämnda myndigheter slås ihop till Försäkringskassan kommer 7 kap. 7 § och 9 kap. 25 § att bli tillämpliga hos den nya myndigheten. Även det allmänna ombudet kommer, i likhet med Försäkringskassans övriga anställda, att tillämpa dessa bestämmelser. Den generella utformningen av sekretessregleringen på socialförsäkringsområdet medför således att några olika verksamhetsgrenar i sekretesslagens mening inte kommer att uppkomma inom den nya myndigheten såvitt gäller sakfrågorna. Vid sådant förhållande saknar det relevans att det allmänna ombudet intar en självständig ställning inom Försäkringskassan i frågor som rör överklagande av myndighetens beslut.

Den föreslagna organisatoriska förändringen av socialförsäkringens administration innebär att den sekretessgräns som finns mellan de allmänna försäkringskassorna och mellan en allmän försäkringskassa och Riksförsäkringsverket enligt 1 kap. 3 § första stycket sekretesslagen försvinner. Bestämmelserna om sekretess mellan myndigheter innebär att sekretessbelagda uppgifter endast kan lämnas ut mellan de olika myndigheterna inom socialförsäkringsadministrationen om stöd för detta kan hämtas i någon sekretessbrytande regel. I förordningen (1980:995) om skyldighet för de allmänna försäkringskassorna att lämna uppgifter till andra myndigheter föreskrivs att en allmän försäkringskassa på begäran skall lämna uppgifter om enskilda till domstol, Riksförsäkringsverket, Statens löne- och pensionsverk, en annan allmän försäkringskassa eller en arbetsmarknadsmyndighet om uppgifterna behövs där i ärenden enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring, lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring eller annan jämförbar lagstiftning om ekonomisk förmån för enskilda eller enligt lagen (1991:1047) om sjuklön eller lagen (1993:16) om försäkring mot vissa semesterlönekostnader. Uppgifter som en försäkringskassa har och som en annan försäkringskassa eller Riksförsäkringsverket behöver i verksamhet med anknytning till nämnda förmånslag, skall således redan enligt gällande rätt utan hinder av sekretess lämnas till den senare myndigheten om denna behöver uppgifterna. Med

hänsyn till den redovisade sekretessbrytande regeln torde således sammanslagningen av Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna till en myndighet inte innebära någon förändring i praktiken i fråga om utlämnande av uppgifter som är föranlett av behov vid handläggning av ärenden.

Den nya Försäkringskassan kommer dock att ha betydligt fler anställda än var och en av de myndigheter som nu slås samman. Detta skulle kunna innebära en risk från integritetssynpunkt. Frågan hur en befattningshavare skall tillämpa sekretessreglerna i förhållande till sina arbetskamrater berörs i viss utsträckning i förarbetena till tidigare ändringar i sekretesslagen. I prop. 1990/91:111 anför departementschefen (s. 24) att sekretessreglerna inte anses utgöra något hinder mot att lämna uppgifter mellan befattningshavare hos en myndighet i den utsträckning som är normal för och behövlig för ett ärendes handläggning eller verksamhetens bedrivande i övrigt. Departementschefen anför dock vidare att det av grunderna för sekretesslagen torde följa att en befattningshavare inte bör anse sig ha en obegränsad frihet att lämna uppgifter som omfattas av sekretess till andra anställda inom myndigheten. Justitieombudsmannen har också uttalat att det torde stå klart att en befattningshavare inte har någon obegränsad frihet att lämna uppgifter som omfattas av sekretess till sina arbetskamrater (JO 1983/84 s. 262). Justitieombudsmannen uttalade samtidigt att det å andra sidan är tydligt att sekretesslagen inte heller kan anses utgöra hinder mot att en handläggare rådfrågar andra befattningshavare om ett ärende, åtminstone inte om det framstår som objektivt försvarbart. Vidare måste uppgifter fritt kunna lämnas till den som på ett eller ett annat sätt deltar i beredandet och avgörandet av ett ärende.

Med hänsyn till att det följer av grunderna för sekretesslagen att en befattningshavare inte bör anse sig ha någon obegränsad frihet att lämna sekretessbelagda uppgifter till sina arbetskamrater och till det uppgiftsutbyte som redan idag är möjligt såväl mellan de allmänna försäkringskassorna sinsemellan som mellan kassorna och Riksförsäkringsverket, innebär en sammanslagning av dessa myndigheter till en ny myndighet i praktiken ingen förändring från sekretesssynpunkt.

Sammanfattningsvis är den enda ändring som behöver göras i sekretesslagen med anledning av omorganisationen att orden ”allmän försäkringskassa” och ”Riksförsäkringsverket” byts ut mot ”Försäkringskassan”. Begreppet Försäkringskassan innefattar här även det allmänna ombudet.

Behandling av personuppgifter

Personuppgiftslagen (1998:204) (PUL) innehåller grundläggande regler för hur personuppgifter får behandlas. PUL gäller även behandlingen av personuppgifter inom socialförsäkringens administration. Omfattningen av behandlingar av bl.a. integritetskänsliga uppgifter inom socialförsäkringens administration och behovet av en tydlig reglering av sådan behandling har påkallat att bestämmelserna i PUL kompletteras genom en registerlag som är tillämplig inom de aktuella myndigheternas verksamheter.

Sedan den 1 december 2003 gäller lagen (2003:763) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration. Den nya lagen

är tillämplig i fråga om i princip all automatiserad behandling av personuppgifter och viss manuell behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration. Den samling uppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i verksamheterna utgör socialförsäkringsdatabasen. Den grundläggande tanken med socialförsäkringsdatabasen är att reglera behandling av personuppgifter som på grund av gemensam användning är att anse som särskilt integritetskänsliga.

Behörigheten till åtkomst till uppgifter i databasen är enligt lagen begränsad till uppgifter som den enskilde handläggaren behöver för att fullgöra sina arbetsuppgifter. Tilldelning av behörighet för åtkomst till socialförsäkringsdatabasen skall inom administrationen ske genom en särskild handling i enlighet med vad som föreskrivs av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. Särskilda regler gäller enligt lagen för bl.a. direktåtkomst till socialförsäkringsdatabasen. Direktåtkomst skall vara förbehållen de personkategorier som på grund av sina arbetsuppgifter behöver tillgång till uppgifterna.

När det gäller åtkomsten till uppgifterna i socialförsäkringsdatabasen för personalen vid den nya Försäkringskassan är det angeläget att framhålla att PUL:s allmänna bestämmelser om grundläggande krav på och säkerhet vid behandling m.m. av personuppgifter innebär att olika åtgärder måste vidtas som bl.a. minimerar riskerna för oacceptabla integritetsintrång. 2003 års lag ställer krav på att den i fråga om säkerhetsåtgärder personuppgiftsansvariga myndigheten sätter upp klara och tydliga gränsdragningar i fråga om vilka personer som skall ha tillgång till vilka uppgifter. Detta är än viktigare med den nya organisationen. De aktuella gränsdragningarna är en uppgift som hänger mycket nära samman med Försäkringskassans inre organisation och som måste göras av kassan själv.

Övervägandena i denna del leder inte till annan slutsats än att endast orden ”allmän försäkringskassa” och ”Riksförsäkringsverket” i olika böningsformer skall ersättas med ”Försäkringskassan”.

24-timmars myndighet

Den 1 april 2004 trädde en lag (2004:115) om självbetjäningstjänster via Internet inom socialförsäkringens administration i kraft. Lagen efterträdde en tidsbegränsad lag om försöksverksamhet med 24-timmars myndighet inom socialförsäkringsadministrationen. Den nya lagen gäller socialförsäkringsförmåner samt andra förmåner och ersättningar som enligt lag eller förordning handläggs av Riksförsäkringsverket, de allmänna försäkringskassorna eller Premiepensionsmyndigheten. Med självbetjäningstjänster avses i lagen möjligheter att via Internet få tillgång till personuppgifter och annan information samt utföra vissa angivna rättshandlingar.

En enskild får enligt lagen – i den utsträckning som framgår av föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer – använda självbetjäningstjänster för att lämna uppgifter, göra anmälningar eller ansökningar, förfoga över rättigheter samt utföra andra rättshandlingar. Sådana rättshandlingar har samma rättsverkningar som om de utförts i enlighet med de föreskrifter om formkrav som annars gäller.

Lagen innehåller bestämmelser om elektronisk signatur och certifikat för kontroll av användarens identitet m.m. Vidare anges att en handling eller uppgift som vid användning av en självbetjäningstjänst översänts till en myndighet inom socialförsäkringens administration, skall anses ha kommit in till den myndighet till vilket ärendet hör när den har anlänt till den del av ett system för automatiserad behandling som anvisats som mottagningsställe för självbetjäningstjänsten.

Den planerade utbyggnaden av verksamheter med 24-timmarsmyndigheter har inte förutsatt några förändringar av reglerna om sekretess. I prop. 2003/04:40 med förslag till 24-timmarsmyndighet inom socialförsäkringens administration framhåller regeringen (s. 15) att den prövning av eventuell sekretess som kan komma i fråga i praktiken av naturliga skäl sker vid fastställandet av det urval av uppgifter som enskilda skall ha tillgång till vid användning av självbetjäningstjänster. Eftersom det i första hand är fråga om uppgifter som gäller den enskilde själv, torde dock det aktuella urvalet i regel kunna fastställas utan att några uppgifter av betydelse måste uteslutas på grund av sekretess. Enligt 14 kap. 4 § sekretesslagen gäller enligt huvudregeln sekretess till skydd för enskild inte i förhållande till honom eller henne själv. De undantag från detta som anges i sekretesslagen, exempelvis i 7 kap. 7 § andra stycket, torde inte bli tillämpliga i de avsedda fallen. Vidare anförs i propositionen (s. 16) att det ankommer på de berörda myndigheterna att vid utformningen av en självbetjäningstjänst beakta bestämmelserna i sekretesslagen och därvid dels avgöra vilket urval av uppgifter som kan lämnas ut, dels att se till att identifieringen av mottagaren är tillfyllest i de fall sekretess kan föreligga i förhållande till någon annan än mottagaren.

Att de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket går upp i en ny statlig myndighet för socialförsäkringens administration föranleder ingen annan bedömning när det gäller sekretess och behandling av personuppgifter än den som gjordes vid tillkomsten av lagen om självbetjäningstjänster via Internet inom socialförsäkringens administration.

7.1 Verksamhetsövergången

Regeringens förslag: I lagen (2004:274) med anledning av inrättande av Försäkringskassan skall regler införas om att staten den 1 januari 2005 övertar de allmänna försäkringskassornas tillgångar och skulder. Vidare skall bestämmelser införas i samma lag om att staten övertar ansvaret för de allmänna försäkringskassornas rättigheter samt förbindelser och övriga åtaganden.

Enligt övergångsbestämmelser till lagen (2004:275) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring skall bestämmelserna om redovisning och revision kunna tillämpas även på de allmänna försäkringskassornas sista räkenskapsår. Bestämmelserna om skadestånd i samma kapitel skall fortfarande tillämpas såvitt gäller förhållanden före utgången av år 2004.

Regeringens bedömning: Den verksamhet som förs över från de allmänna försäkringskassorna och Riksförsäkringsverket till den nya Försäkringskassan bevarar sin identitet vid övergången. När det gäller de anställda regleras övergången av allmänna bestämmelser som finns i den arbetsrättsliga lagstiftningen.

Utredningens bedömning: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Personalfrågor berörs framför allt i remissyttrandena från försäkringskassorna och personalorganisationerna. Som framgår av avsnitt 7.2 uppehåller sig ett par försäkringskassor särskilt vid försäkringskassornas fonder och stiftelser. I övrigt behandlas övergångsfrågorna endast översiktligt i remissyttrandena.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: De allmänna försäkringskassorna är i nuvarande form självständiga offentligrättsliga juridiska personer. De är inte statliga myndigheter och därför inte inordnade i den statliga myndighetskretsen. Kassorna är däremot när det gäller administration, t.ex. ärendehandläggningen i viktiga avseenden jämställda med statliga förvaltningsmyndigheter.

Sammanläggningen av samtliga försäkringskassor – tillsammans med det statliga Riksförsäkringsverket (RFV) – till en ny sammanhållen statlig myndighet medför i rättsligt avseende en rad olika förändringar. För de anställda i försäkringskassorna får övergången till en statlig myndighet således viktiga arbetsrättsliga följder. Dessa har behandlats relativt utförligt i propositionen En ny statlig myndighet för socialförsäkringens administration prop. 2003/04:69.

Som framgår av den nämnda propositionen innebär reglerna i 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd att de anställdas anställningsavtal automatiskt kommer att föras över till Försäkringskassan, om inte arbetstagaren motsätter sig detta. Enligt allmänt löne- och förmånsavtal (ALFA) gäller att central arbetstagarorganisation skall ges tillfälle till förhandling om anställningsvillkoren när en ny myndighet under regeringen inrättas. Vidare påpekas i propositionen bl.a. att en hel del arbete

behöver läggas ned på det personalpolitiska området innan den nya statliga myndigheten kan inrättas.

De arbetsrättsliga frågor som således redan behandlats i den tidigare propositionen kräver i detta sammanhang ingen ytterligare belysning utan kan lämnas utanför den fortsatta genomgången av de rättsliga övergångsfrågor som inrättandet av den nya Försäkringskassan för med sig.

De allmänna försäkringskassorna förvaltar sin förmögenhetsmassa självständigt. Samtidigt beslutar regeringen om vad som ska göras med tillgångarna om kassan upplöses eller verksamhetsområdet ändras. Detta har gällt enligt 18 kap. 4 § andra stycket AFL alltsedan lagen kom till.

Reformen innebär formellt sett att kassorna upphör som självständiga rättssubjekt. Det kan därför hävdas att det redan genom nuvarande reglering i AFL står klart att regeringen fritt kan disponera de tillgångar som kassorna i dag förfogar över och således kan besluta om dessa.

Ytterligare skäl talar för det rimliga i en sådan ordning. Kassorna är i sin verksamhet i princip att jämställa med statliga myndigheter och deras uppgift, som är definierad i lag, tillgodoser enbart ett uttalat allmänintresse. Organisationsreformen medför inte någon ändring av verksamheten som sådan, utan ansvaret för denna övergår på den nya myndigheten.

Verksamheten hos försäkringskassorna är sedan lång tid tillbaka finansierad helt av allmänna medel. Sammantaget finns det inte några bärande invändningar utifrån ett civilrättsligt eller europarättsligt perspektiv mot att försäkringskassornas tillgångar och skulder överförs till staten.

Det kan således enligt regeringens bedömning inte finnas några skäl mot att överföra kassornas tillgångar och skulder till staten. Frågan är emellertid om kassornas roll som offentligrättsligt subjekt har en sådan karaktär att man kan göra en sådan överföring utan särskild reglering.

Det kan nämnas att när lokalhållningen för de allmänna underrätterna övertogs av staten från tingshusbyggnadsskyldige, som var en specialkommun med beskattningsrätt och hade egen förvaltning, antogs bestämmelser i en särskild lag (1970:390), som bl.a. innebar att tingshusbyggnadsskyldiges fasta egendom, penningmedel, rättigheter och andra tillgångar övertogs av staten (prop. 1970:1 bil. 4). Detsamma var förhållandet när staten övertog skogsvårdsstyrelsernas egendom genom en lag (1981:369). Från senare tid kan nämnas att särskilda regler om äganderätt till vissa tillgångar infördes i lagen (1998:1592) om införande av lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan.

På motsvarande sätt som således kommit till användning vid tidigare tillfällen när organisationsövergångar inneburit att egendom överförts till eller från staten bör regler nu införas i den lag med anledning av inrättande av Försäkringskassan som förelagts riksdagen i prop. 2003/04:69 om att staten den 1 januari 2005 övertar de allmänna försäkringskassornas fasta egendom, penningmedel, rättigheter och andra tillgångar samt förbindelser och övriga åtaganden.

När det gäller RFV:s tillgångar finns det inte behov av särskilda regler av motsvarande slag vid sidan av allmänna bestämmelser om att det som är föreskrivet i eller annars följer av en lag eller annan författning beträffande allmänna försäkringskassor eller RFV efter utgången av år 2004 i stället skall tillämpas på den nya Försäkringskassan.

Särskilda överväganden krävs emellertid när det gäller förvaltningen av de fonder och stiftelser som finns knutna till de allmänna försäkrings-

kassorna samt de fastigheter som ingår i dessa. Vidare behöver den praktiska hanteringen av de fastigheter som ägs av försäkringskassorna direkt klaras ut. Dessa frågor behandlas i avsnitt 7.2.

Förbindelser och övriga åtaganden enligt civilrättsliga avtal som har ingåtts av en allmän försäkringskassa bör enligt regeringens bedömning kunna föras över till den nya Försäkringskassan. Detta är primärt en fråga om information till avtalsparterna. I en del fall kan det emellertid behövas ändringar i avtalsinnehållet eller att avtalen sägs upp. Återkrav och fordringar får hanteras på motsvarande sätt. I detta sammanhang kan påminnas om den särskilde utredare som tillsatts för att förbereda och genomföra bildandet av Försäkringskassan, genomförandeorganisationen (GEORG S 2003:13). Utredaren skall vidta de åtgärder som krävs för att den nya myndigheten skall kunna inrättas den 1 januari 2005. Regeringen föreslår att det i lagen med anledning av inrättande av Försäkringskassan även tas in en uttrycklig regel om att staten den 1 januari 2005 övertar ansvaret för de allmänna försäkringskassornas rättigheter samt förbindelser och övriga åtaganden.

7.2 Fonder, stiftelser och fastigheter

Regeringens förslag: De nuvarande fonderna för den obligatoriska och den frivilliga sjukförsäkringen skall avvecklas den 1 januari 2005 i samband med att den nya Försäkringskassan inrättas.

Staten övertar den 1 januari 2005 de fastigheter, tomträtter och bostadsrätter som de allmänna försäkringskassorna äger.

De stiftelser som förvaltas av de allmänna försäkringskassorna överlämnas den 1 januari 2005 till förvaltning av den nya Försäkringskassan.

Regeringens bedömning: Tillgångar i form av likvida medel från de avvecklade fonderna för den obligatoriska och frivilliga sjukförsäkringen bör redovisas mot inkomsttitel på statsbudgeten. Den frivilliga sjukförsäkringen bör fr.o.m. den 1 januari 2005 finansieras från ett anslag som riksdagen anvisar för ändamålet.

Utredningens bedömning: Fonderna för den obligatoriska och den frivilliga sjukförsäkringen kan föras över till Försäkringskassan. Denna bör också överta de uppgifter som de allmänna försäkringskassorna eller Riksförsäkringsverket har i enskilda fonder eller stiftelser.

Remissinstanserna: Västra Götalands läns allmänna försäkringskassa anser att även om försäkringskassornas fonder och stiftelser förs över till den nya myndigheten är det av vikt att dessa, i de fall de har en historiskt sett regional anknytning, bibehåller denna. De regionala enheterna bör i dessa fall fortsätta förvaltningen, formellt på uppdrag av den centrala. Liknande synpunkter framförs av Västernorrlands allmänna försäkringskassa.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Inom den obligatoriska sjukförsäkringen fanns det tidigare bestämmelser om fonder för finansieringen av försäkringen. Dessa skulle dock avvecklas enligt beslut av 1982 års riksdag efter förslag i budgetpropositionen 1981/82:100 s. 71

ff. Tillgångarna skulle överföras till statsbudgeten och tas i anspråk enligt bestämmelser som meddelades av regeringen.

I ett regeringsbeslut den 17 juni 1982 (F 1189/82) beslöt regeringen att de fordringar på statsverket som ingår i ifrågavarande fonder skulle avskrivas snarast samt att övriga tillgångar – förutom fastigheter och bostadsrätter – samtidigt skulle föras över till RFV:s förvaltning.

RFV skulle enligt beslutet snarast upplösa de överförda tillgångarna och tillföra dessa statsbudgeten. Av de medel som överfördes till statsbudgeten skulle visst belopp tillföras femte huvudtitelns förslagsanslag Allmänna försäkringskassorna och återstoden förslagsanslaget Bidrag till sjukförsäkringen.

I beslutet antecknades att vid en framtida försäljning av fastighet eller bostadsrätt som tillhör en försäkringskassas fond för den obligatoriska sjukförsäkringen skall betalningen tillföras förslagsanslaget Bidrag till sjukförsäkringen.

Som en följd av det beskrivna förfarandet finns det alltså alltjämt kvar egendom i form av fastigheter och bostadsrätter hos de allmänna försäkringskassorna som hänförs till de fonder som tillskapats för den obligatoriska sjukförsäkringen. Fonderna, eller närmare bestämt den egendom som genom det beskrivna förfarandet kommit att hänföras till de aktuella fonderna, utgör emellertid inte någon självständig förmögenhetsmassa med egna tillgångar respektive skulder utan de utgör en del av respektive försäkringskassas förmögenhetsmassa. Med begreppet fond avses alltså i detta sammanhang i princip endast en bokföringsmässig disposition. Ifrågavarande fastigheter respektive bostadsrätter är helt enkelt de fastigheter respektive bostadsrätter i vilka respektive försäkringskassa bedriver sin verksamhet. Sju av landets 21 försäkringskassor har hänfört sin verksamhetsfastighet till den Obligatoriska sjukförsäkringsfonden.

Inom den frivilliga sjukförsäkring som regleras i AFL finns alltjämt ett motsvarande system för hanteringen av finansieringen som tidigare gällde för den obligatoriska sjukförsäkringen. Enligt bestämmelser i 21 kap. 2 § AFL skall den försäkrade betala avgifter, fastställda av regeringen eller Riksförsäkringsverket (RFV), till försäkringen. Vidare får statsbidrag lämnas till viss del av kostnaderna. För reglering av över- och underskott skall det hos varje allmän försäkringskassa finnas en fond för den frivilliga sjukförsäkringen. Inte heller i detta fall är det fråga om någon självständig förmögenhetsmassa, utan en i lag reglerad bokföringsmässig disposition av respektive försäkringskassas medel.

Fondens kapital och avkastning får tas i anspråk enligt bestämmelser som meddelas av regeringen. Fonden förvaltas enligt grunder som riksdagen fastställer särskilt.

Det finns i dag 21 fonder för den Frivilliga sjukförsäkringen. Det sammanlagda värdet av den egendom som hänförts till fonderna kan uppskattas till knappt 333,5 miljoner kronor. Till större delen utgörs tillgångarna av räntebärande värdepapper. Det finns, liksom i fråga om fonderna med anknytning till den obligatoriska sjukförsäkringen, också två fastigheter med ett sammanlagt bokfört värde av ca 5,2 miljoner kronor, som hänförts till fonderna för den frivilliga sjukförsäkringen. Även i dessa fall är det fråga om fastigheter i vilka respektive försäkringskassa är verksam.

Samtliga fonder förvaltas enligt en särskild lag (1962:401) om förvaltningen av de allmänna försäkringskassornas fonder för den obligatoriska och den frivilliga sjukförsäkringen. Enligt dessa får allmän försäkringskassa placera fondmedel i obligationer och skuldförbindelser av vissa slag men också – med RFV:s medgivande – i fastigheter avsedda för kassans verksamhet.

I budgetpropositionen för år 1999 (prop. 1998/99:1 utg. omr. 10) redovisade regeringen att RFV getts i uppdrag att förbereda en avveckling av tre fonder som förvaltades av RFV. Kvarvarande medel från två av fonderna borde föras över till statsbudgeten, för en tredje skulle medlen föras över till folkpensioneringsfonden. Efter förslag i samma proposition antogs en lag (1998:1757) om förvaltning av fonder inom socialförsäkringsområdet, som ersatte ett reglemente (1961:265) angående förvaltningen av Riksförsäkringsverkets fonder.

Lagen innebar att fondförvaltningen hos RFV fördes över till Kammarkollegiet. Lagen tillämpas på nio angivna fonder, däribland Folkpensioneringsfonden och Den frivilliga pensionsförsäkringens fonder. Fonderna förvaltas av Kammarkollegiet. RFV svarar för att fondernas medel och dessas avkastning används i enlighet med de ändamål som fonderna är avsedda för och svarar även för utbetalning av medel ur fonderna.

Hos de allmänna försäkringskassorna finns ett antal stiftelser. Dessa har antingen egen förvaltning med styrelser som helt eller delvis har utsetts av försäkringskassornas styrelser eller s.k. anknuten förvaltning, vilket innebär att de förvaltas av försäkringskassorna.

För myndigheter under regeringen gäller förordningen (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter m.m. Med förvaltning avses i förordningen ansvar för förvärv, upplåtelse, drift och underhåll samt avyttring av fast egendom för statens räkning. Med fast egendom avses i förordningen även tomträtt samt byggnad och anläggning som är lös egendom. Enligt förordningen beslutar regeringen vilka myndigheter som skall förvalta fastigheter. Fast egendom får inte förvärvas och förvaltas av andra än fastighetsförvaltande myndigheter.

För avyttring av fastigheter gäller förordningen (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom m.m. I förordningen anges att, förutom vissa affärsverk, Statens fastighetsverk och Kammarkollegiet inom vissa ramar får besluta om försäljning av fast egendom som de förvaltar. Allmänt sägs i förordningen att en fastighetsförvaltande myndighet får sälja fast egendom, om egendomen inte alls eller endast i ringa utsträckning behövs i statens verksamhet och om det inte finns särskilda skäl för att egendomen fortfarande skall ägas av staten.

Regeringens överväganden och förslag

Lagen (1996:1059) om statsbudgeten medför att de befintliga fonderna för reglering av över- och underskott inom den frivilliga försäkringen inte bör bibehållas. Den frivilliga sjukförsäkringen bör i stället fr.o.m. den 1 januari 2005 uteslutande finansieras genom ett årligt anslag som riksdagen anvisar för ändamålet.

De nuvarande 21 fonderna för den frivilliga sjukförsäkringen bör således, liksom fonderna för den obligatoriska sjukförsäkringen, avvecklas i samband med att den nya Försäkringskassan inrättas. Tillgångarna bör

föras över till statsbudgeten och redovisas mot inkomstitel. De försäkrades rättigheter enligt lag påverkas inte av att redovisningen på statsbudgeten ändras. Beslut om att avveckla fonderna bör fattas av riksdagen.

Den fasta egendomen bör i samband med avvecklingen den 1 januari 2005 överlämnas till staten och förvaltas av Statens fastighetsverk. Fastigheterna bör tillsvidare hänföras till ett eget resultatområde. Det ankommer på Fastighetsverket att i samråd med Försäkringskassan närmare utreda i vilken utsträckning fastigheterna i fortsättningen skall behållas av staten och upplåtas till lokaler åt Försäkringskassan. Försäkringskassan kommer fr.o.m. den 1 januari 2005 att hyra sina lokaler så som flertalet statliga myndigheter gör. Hyresbeloppen bör under en övergångstid successivt anpassas till en marknadsmässig nivå.

Förslagen innebär vissa ändringar i 21 kap. 2 § AFL. Lagen (1962:401) om förvaltningen av de allmänna försäkringskassornas fonder för den obligatoriska och den frivilliga sjukförsäkringen bör upphävas vid utgången av år 2004. Lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet bör ändras så att det i fortsättningen blir den nya Försäkringskassan, som skall svara för att fondernas medel och dessas avkastning används i enlighet med de ändamål som fonderna är avsedda för och även svara för utbetalning av medel ur fonderna. Vidare bör den numera avvecklade Folkpensioneringsfonden tas bort ur förteckningen över de fonder som lagen skall tillämpas på.

Förvaltningen av stiftelser som i dag förvaltas av de allmänna försäkringskassorna bör fortsättningsvis skötas av den nya Försäkringskassan. Även de allmänna försäkringskassornas behörighet att tillsätta styrelsemedlemmar i olika stiftelser bör överföras till den nya Försäkringskassan. I anledning härav föreslås en ny bestämmelse i lagen med anledning av inrättande av Försäkringskassan.

Det får ankomma på Försäkringskassan att överväga om det med hänsyn till en stiftelses ändamål eller stadgar finns skäl att överlåta åt Försäkringskassans ledning i länet att svara för att stiftelsernas avkastning används i enlighet med de ändamål som de är avsedda för. Om en stiftelses ändamål eller stadgar är utformade på ett sådant sätt att dessa är svåra att tillgodose, finns det möjlighet att ansöka om permutation hos Kammarkollegiet.

7.3 Följdändringar i övriga lagar m.m.

Regeringens förslag: Följdändringar i ett flertal lagar görs med anledning av avvecklandet av Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna och inrättandet av den nya myndigheten Försäkringskassan.

Utredningens förslag: Utredningen hade inga lagförslag.

Skälen för regeringens förslag: I tidigare avsnitt i denna proposition har behandlats förslag till sådana lagändringar som har materiell innebörd. Därutöver finns i ett stort antal lagar på socialförsäkringsområdet, men även inom andra vitt skilda områden, bestämmelser som i något avseende nämner Riksförsäkringsverket eller de allmänna försäkringskassorna vid namn. I de flesta fall kommer dessa lagbestämmelser att vara

tillämpliga även på den nya myndigheten. Därför föreslås att i förekommande fall de nuvarande administrativa organens namn i olika böjningsformer byts ut mot namnet Försäkringskassan i olika böjningsformer.

Förslagen i denna proposition har i möjligaste mån begränsats till rena konsekvensändringar med anledning av den ändrade organisationen av socialförsäkringsadministrationen. Under lagstiftningsärendets beredning har emellertid uppkommit även andra frågor som inte direkt har denna inriktning.

Så har Kammarkollegiet framfört uppfattningen att placeringsreglerna i lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet bör ändras så att förvaltningen sker enligt förordningen (1987:778) om placering av fondmedel under Kammarkollegiets förvaltning. Regeringen anser att denna fråga lämpligen bör beredas vidare och därför inte hanteras i detta sammanhang.

Bestämmelserna i 19 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL), som gäller finansieringen av sjukförsäkringen och dess förvaltning, upptar i andra stycket en föreskrift om att statsbidrag får lämnas med viss del av kostnaderna för sjukförsäkringsförmåner, inberäknat försäkringens kostnader enligt vissa andra lagar. Vidare föreskrivs att statsbidrag också får lämnas för de allmänna försäkringskassornas förvaltning. Regeringens ändringsförslag innebär bl.a. att sistnämnda bestämmelse utgår.

Lagrådet har i sitt yttrande angett att ytterligare ändring i andra stycket bör övervägas då det inte synes behövt att låta statsbidragsbestämmelser fortsättningsvis omfatta vissa där angivna kostnader. Regeringen finner i likhet med Lagrådet att en sådan åtgärd bör övervägas men avser att i ett annat sammanhang se över bestämmelserna i 19 kap. AFL som helhet. Därför föreslår regeringen inte nu någon annan ändring än den som föreslogs i remissen till Lagrådet.

8 Konsekvenser av förslagen

I regeringens proposition En ny statlig myndighet för socialförsäkringens administration (prop. 2003/04:69) återges de närmare skälen för och konsekvenserna av den föreslagna organisationsreformen. Den nu föreliggande propositionen innehåller enbart förslag som utgör lagtekniska anpassningar till den nya myndigheten. Det saknas därför anledning att även i detta sammanhang närmare beskriva de allmänna konsekvenserna av reformen. Ett par konsekvenser bör dock omnämnas.

Ekonomiska konsekvenser

En bedömning av hur förslagen i denna proposition påverkar statsbudgetens inkomster och utgifter kommer att göras i budgetpropositionen för 2005. Vidare kommer en samlad bedömning av den framtida administrationens resursbehov att göras i budgetpropositionen.

Den särskilde utredaren som tillsatts för att förbereda och genomföra bildandet av Försäkringskassan, genomförandeorganisationen (GEORG S 2003:13) har fått i uppdrag att lämna förslag till eventuella justeringar i

budgetunderlaget för 2005. Detta kommer att vara ett viktigt underlag när regeringen i budgetpropositionen för 2005 föreslår anslagsnivån för den nya socialförsäkringsmyndigheten.

Prop. 2003/04:152

Konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna

De förslag som nu läggs fram bör inte påverka ärendetillströmningen till länsrätterna i någon mätbar omfattning. Utvecklingen bör emellertid noga följas och om reformeringen av socialförsäkringsadministrationen mot förmodan skulle komma att medföra en större arbetsbörda på grund av en förändrad ärendetillströmning eller förändringar i arbetsbördan mellan domstolarna bör det övervägas om domstolarnas anslag skall justeras.

9 Författningskommentar

De förslag till författningsändringar som uteslutande utgör direkta konsekvenser av den i remissen föreslagna ändringen av socialförsäkringsadministrationens organisation kommenteras inte här. Ändringarna består väsentligen antingen i

- att orden "Riksförsäkringsverket", "allmän försäkringskassa" eller "försäkringskassan" i olika böjningsformer byts ut mot "Försäkringskassan" eller i förekommande fall "Försäkringskassans",

- att bestämmelser som anger att ansökan, anmälan eller liknande skall ges in till en viss eller en valfri allmän försäkringskassa ersätts av bestämmelser som anger att nämnda handling skall ges in till Försäkringskassan,

- att bestämmelser som anger vilken allmän försäkringskassa som skall fatta beslut eller vidta annan åtgärd utmönstras,

- att bestämmelser som anger hur en begäran om omprövning eller ett överklagande som getts in till en annan allmän försäkringskassa än den som har fattat beslutet skall hanteras utmönstras,

- att bestämmelser som anger att Riksförsäkringsverket för det allmännas talan i domstol eller får ta över den uppgiften ändras på det sättet att dessa befogenheter överförs till Försäkringskassan eller dess allmänna ombud eller

- att bestämmelser som i något avseende likställer allmän försäkringskassa med statlig eller kommunal myndighet slopas.

Lagen (1962:381) om allmän försäkring och andra författningar på socialförsäkringsområdet är för närvarande föremål för en teknisk översyn. En särskild utredare skall utarbeta förslag till en lagstiftning som ger bättre överskådlighet och säkerhet mot bristande enhetlighet i fråga om regler och begrepp som är gemensamma för socialförsäkringen (Utredningen S 2001:04 om samordning av socialförsäkringslagarna [SamSol]). Därvid skall lagarna på ett bättre sätt samordnas, om möjligt sammanföras, så att de blir lättare att överblicka och tillämpa. – Mot denna bakgrund har nu föreliggande förslag beträffande de nämnda lagarna i möjligaste mån begränsats till rena konsekvensändringar med anledning av den ändrade organisationen av socialförsäkringsadministrationen.

1 §

Enligt flertalet lagar inom socialförsäkringsområdet och anslutande områden är den allmänna försäkringskassan beslutande myndighet. Beslut kan också fattas av Premiepensionsmyndigheten och Riksförsäkringsverket. Den allmänna försäkringskassans och Premiepensionsmyndighetens beslut kan enligt nu gällande regler överklagas av Riksförsäkringsverket hos länsrätt. Bortsett från premiepension och frågor rörande pensionsgrundande inkomst kommer det inom socialförsäkringsadministrationen framdeles att finnas endast en myndighet, Försäkringskassan. Denna myndighet kommer att ta över såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter. En väsentlig del av ärendena inom socialförsäkringsområdet kommer således att handläggas av endast en myndighet. Enligt allmänna regler kan emellertid inte en myndighet överklaga sina egna beslut. Det kan emellertid även i framtiden finnas behov av att från det allmännas sida överklaga beslut fattade inom socialförsäkringsadministrationen. Inrättandet av en funktion som allmänt ombud vid Försäkringskassan skall ses mot denna bakgrund. Grunderna för inrättandet av denna funktion har berörts närmare i avsnitt 5.1.

Bestämmelser om det allmänna ombudets överklaganderätt skall enligt förslaget tas in i lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) och lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP). I en rad andra lagar införs hänvisningar till bestämmelserna om allmänt ombud i AFL och LIP.

Bestämmelser om när det allmänna ombudet kan överklaga beslut finns i 20 kap. AFL och 13 kap. LIP. I annan lagstiftning förekommer hänvisningar till dessa bestämmelser.

Det ligger i sakens natur att det allmänna ombudet inte kan ha vetskap om alla beslut som Försäkringskassan fattar. En förutsättning för att ombudets verksamhet skall fungera på ett tillfredsställande sätt är därför att Försäkringskassan underrättar ombudet om beslut som det kan finnas anledning att överklaga. Det bör ankomma på Försäkringskassan att i samråd med det allmänna ombudet i sin arbetsordning införa föreskrifter om när det allmänna ombudet skall underrättas om meddelade beslut.

2 §

Vad som sägs i paragrafen torde i och för sig följa av allmänna processuella regler. Det kan emellertid vara lämpligt att uttryckligen klargöra rågången mellan Försäkringskassans och det allmänna ombudets partsställning i allmän förvaltningsdomstol. Det allmänna ombudet för det allmännas talan i allmän förvaltningsdomstol, om ombudet har överklagat Försäkringskassans beslut och således initierat domstolsprocessen. Detta gäller i samtliga domstolsinstanser, även om det är den enskilde som för målet vidare till kammarrätt eller Regeringsrätten.

Är det däremot så att enbart en enskild person har överklagat Försäkringskassans beslut företräds det allmänna i domstolsprocessen genomgående av Försäkringskassan. Innebörden av paragrafen är vidare att det allmänna ombudet för det allmännas talan om såväl ombudet som den enskilde överklagat Försäkringskassans beslut.

3 §

Genom bestämmelsen i denna paragraf får det allmänna ombudet möjlighet att i allmän förvaltningsdomstol låta sig företrädas av tjänsteman vid Försäkringskassan. Det ligger i sakens natur att det allmänna ombudet därvid inte bör företrädas av den som har fattat det ursprungligen överklagade beslutet.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:274) med anledning av inrättande av Försäkringskassan

2 §

I paragrafen görs ett tillägg om när en ledamot kan bli entledigad eller när uppdrag förfaller. Äldre bestämmelser skall därvid tillämpas.

3 §

Bestämmelsen i *första stycket* innebär att den nya Försäkringskassan tar över handläggningen av de ärenden som hittills har handlagts av Riksförsäkringsverket eller de allmänna försäkringskassorna. Inom socialförsäkringsadministrationen handläggs en stor mängd ärenden, som ofta har en avgörande ekonomisk betydelse för den enskilde. Bestämmelsen i 1 § denna lag – att det som är föreskrivet beträffande de allmänna försäkringskassorna eller Riksförsäkringsverket i stället skall tillämpas på Försäkringskassan – syftar till att klargöra att Försäkringskassan den 1 januari 2005 till fullo träder i stället för de myndigheter som den ersätter. Förevarande bestämmelse i 3 § har tillkommit för att det inte skall uppstå några tvivel om att alla de ärenden som före organisationsförändringen handläggs av Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna tas över av den nya Försäkringskassan när denna inrättas den 1 januari 2005. Alla pågående ärenden kommer med andra ord i fortsättningen att handläggas av Försäkringskassan.

Utåt sett kommer organisationsförändringarna knappast att märkas av allmänheten. Kontor och handläggande tjänstemän kommer i stort att vara desamma i den mån inte genom genomförandeorganisationens försorg vissa organisatoriska förändringar hinner vidtas till den 1 januari 2005.

Vad som sägs om ärenden gäller givetvis också ärenden av förvaltningsmässig karaktär. De ärenden som Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna handlägger t.ex. i förhållanden till andra myndigheter eller organ övergår i oförändrat skick på den nya Försäkringskassan den 1 januari 2005 för fortsatt handläggning.

Enligt *andra stycket* skall olika handlingar och uppgifter som har lämnats till en allmän försäkringskassa anses som inkomna till den nya Försäkringskassan vid den tidpunkt de inkom till den allmänna försäkringskassan. De föreskrifter om ansökningstider, frister m.m. som finns i olika socialförsäkrings- och bidragslagar ändras med anledning av inrättande av den nya Försäkringskassan till att avse när handlingar och uppgifter inkom till den nya myndigheten. Den här aktuella bestämmelsen innebär att det inte behövs några särskilda övergångsbestämmelser för dessa författningsändringar. De ändrade bestämmelserna om ansökningstider, frister m.m. skall på grund av förevarande bestämmelse tillämpas som

om förändringarna av socialförsäkringsadministrationen inte hade kommit till stånd.

Bestämmelsen i *tredje stycket* skall göra tydligt att alla pensioner och bostadsbidrag, sjuk- och föräldraförsäkringsförmåner m.fl. ersättningar och bidrag som den äldre administrationen har beslutat om kommer att fortsätta att betalas ut på samma sätt som tidigare. Så kommer att ske fram till den tidpunkt som har angetts i beslutet eller till dess den nya Försäkringskassan eventuellt fattar ett nytt beslut i samma ärende eller beslut om återkrav av förmån. Ett nytt beslut kan fattas om det i och för sig föreligger förutsättningar för att ändra eller ompröva ett tidigare beslut t.ex. med tillämpning av bestämmelserna i 20 kap. 10 och 10 a §§ AFL eller på grund av domstols beslut.

4 §

Enligt *första stycket* övertar staten alla tillgångar av olika slag som tillhör de allmänna försäkringskassorna. Det innebär till att börja med att de fastigheter, tomträtter och bostadsrätter som de allmänna försäkringskassorna äger vid årsskiftet 2004/2005 blir statlig egendom. Som har framgått av avsnitt 7.2 gäller särskilda förvaltningsbestämmelser för fast egendom som ägs av staten.

Till övriga tillgångar som övertas av staten, dvs. den nya Försäkringskassan hör hyresrätter, inventarier och annan utrustning, fordringar, banktillgodohavanden, kassamedel och telefonabonnemang samt fonder. Fonder som inte är speciallagsreglerade, se avsnitt 7.2, är antingen att betrakta som stiftelser enligt bestämmelser i stiftelselagen (1994:1220), om de förvaltas som en avskild förmögenhetsmassa för visst ändamål eller, om de inte utgör en sådan avskild förmögenhetsmassa, som en tillgång hos kassan. När samtliga tillgångar hos de allmänna försäkringskassorna på detta sätt genom beslut i lag överförs till staten, kan det i efterhand visa sig att det råder oklarheter om äganderätten eller en nyttjanderätt till en viss egendom. Om därför äganderättsövergången av viss egendom från en allmän försäkringskassa till staten skulle medföra att exempelvis en stiftelses eller en enskild persons rätt träds för när i något avseende, får en tvist om t.ex. eventuell ersättning av staten lösas enligt vanliga regler.

På motsvarande sätt övertar staten ansvaret för de allmänna försäkringskassornas förbindelser och övriga åtaganden. Hit hör t.ex. låneskulder samt förpliktelser som åvilar kassorna som hyresgäst eller som part i andra ömsesidiga rättsförhållanden. Detta gäller dock inte arbetsrättsliga förhållanden, se vidare under tredje stycket.

I *andra stycket* finns bestämmelser om stiftelser. Förvaltningen av stiftelser som vid utgången av år 2004 handhas av en allmän försäkringskassa tas den 1 januari 2005 över av den nya Försäkringskassan.

Den behörighet att utse en styrelseledamot som en allmän försäkringskassa kan ha enligt en stiftelses stadgar övertas enligt förslaget av den nya Försäkringskassan. För det fall en stiftelses föreskrifter om utseende av styrelseledamot inte står i överensstämmelse med att Försäkringskassan övertar den uppgiften, får det ankomma på Försäkringskassan att meddela styrelsen för stiftelsen att Försäkringskassan inte längre är villig att utse styrelseledamot. Sedan ankommer det på styrelsen för stiftelsen att besluta om ändring av föreskriften samt ansöka om permutation.

Genom bestämmelsen i *tredje stycket* begränsas första styckets tillämpningsområde. Som har beskrivits i avsnitt 7.1 påkallar organisationsförändringen en översyn av de kollektivavtal som reglerar förhållandet mellan Riksförsäkringsverket respektive de allmänna försäkringskassorna som arbetsgivare och de anställda. Bestämmelsen i detta stycke har tillkommit för att undanröja eventuella tveksamheter om räckvidden av den bestämmelse som i första stycket behandlar övertagandet av den gamla administrationens förbindelser och övriga åtaganden. När det gäller förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare gäller den arbetsrättsliga lagstiftningen. Här kan framför allt erinras om bestämmelserna i 6 b § lagen (1982:80) om anställningsskydd. Bestämmelserna i sistnämnda lagrum om verkningarna av en övergång av en verksamhet från en arbetsgivare till en annan är också tillämpliga när verksamheten vid Riksförsäkringsverket och de allmänna försäkringskassorna går över till den nya Försäkringskassan.

9.3 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringslagen (1999:799)

4 kap.

4 §

Ändringen i paragrafen innebär att ansökan om förlängd utbetalning av bosättningsbaserade förmåner vid utlandsvistelse i vissa fall framdeles skall göras hos den nya Försäkringskassan mot tidigare en allmän försäkringskassa. Av 3 § lagen (2004:274) med anledning av inrättande av Försäkringskassan följer att även om en sådan ansökan har lämnats till en allmän försäkringskassa kan den nya Försäkringskassan fatta beslut om förlängd utbetalning.

5 kap.

1 §

Ändringarna i denna paragraf innebär att anmälan i förekommande fall skall göras till den nya Försäkringskassan mot tidigare en allmän försäkringskassa. Hänvisningarna i *första och andra styckena* till 5 kap. 4 § och 5 § andra stycket slopas. Den nya Försäkringskassan är en statlig, rikstäckande myndighet. Det ankommer på den nya myndigheten att bestämma om ärendefördelningen inom myndigheten. Bestämmelserna i 5 kap. 4–6 §§ om vilken allmän försäkringskassa som skall fatta beslut skall därför upphävas.

Ändringen i *första stycket andra meningen* om begränsning av retroaktiva utbetalningar är en ren konsekvensändring av att Försäkringskassan övertar försäkringskassornas uppgifter. En anmälan som har inkommit till en allmän försäkringskassa skall enligt 3 § lagen (2004:274) med anledning av inrättande av Försäkringskassan anses ha inkommit till den nya Försäkringskassan.

2 §

Beträffande begränsningen i *första stycket* av möjligheten till retroaktiva utbetalningar görs en konsekvensändring med anledning av att den nya Försäkringskassan tar över de allmänna försäkringskassornas uppgifter.

Av övergångsbestämmelserna följer att den tid för vilken retroaktiv utbetalning kan ske skall i förekommande räknas från det att den allmänna försäkringskassan fick kännedom om att den försäkrade har arbetet här i landet.

Ändringen i *andra stycket* innebär att anmälan skall göras till den nya Försäkringskassan i stället för till en allmän försäkringskassa. Hänvisningen till 5 § slopas av de skäl som redovisas under 1 §.

4–6 §§

Forumbestämmelserna i dessa paragrafer slopas. Det ankommer på den nya Försäkringskassan att bestämma hur handläggningen av ärendena skall fördelas inom myndigheten. Särskilda forumbestämmelser för överklagande av Försäkringskassans beslut införs i 20 kap. 11 a § lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL).

7 §

I denna paragraf slopas hänvisningen till bestämmelserna i 18 kap. 46 och 47 §§ AFL om Riksförsäkringsverkets tillsyn. Detta är en konsekvens av att den nya Försäkringskassan övertar såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter. Riksförsäkringsverkets aktiviteter inom ramen för tillsyn kommer att handhas av den nya Försäkringskassan. Dessa aktiviteter kommer emellertid att ingå i denna myndighets kontroll och granskning inom ramen för dess interna styrning.

Övergångsbestämmelserna

I *andra punkten* finns bestämmelser om tillämpning av bestämmelserna i 5 kap. 1 § första stycket och 2 § första stycket om begränsning av möjligheten till retroaktiv utbetalning av förmåner. Beräkningen av den tid för vilken en förmån kan utges retroaktivt skall göras med utgångspunkt från det att den nya Försäkringskassan eller en allmän försäkringskassa fick kännedom om att den försäkrade var bosatt i Sverige eller har sådant arbete som grundar rätt till arbetsbaserade förmåner.

9.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

2 kap.

3 a §

Första stycket ändras på det sättet att skriftlig anmälan skall göras till den nya Försäkringskassan i stället för till den allmänna försäkringskassa inom vars område verksamheten skall bedrivas. Det ankommer på den nya rikstäckande Försäkringskassan att meddela föreskrifter om att anmälan skall göras till något annat kontor än myndighetens huvudkontor.

Ändringen i *andra stycket* innebär att det är den nya Försäkringskassan som framdeles skall föra upp namn på förteckningen enligt 3 §.

3 b §

I *första stycket* finns bestämmelser om att vårdgivare som har förts upp på förteckning hos den nya Försäkringskassan i vissa fall skall göra anmälan till denna myndighet. Skyldigheten att göra anmälan om vårdgivaren avser att flytta verksamheten görs generell, dvs. varje adressändring skall anmälas. Anmälningsskyldigheten kommer inte längre att vara begränsad till flyttning till annan allmän försäkringskassas område, eftersom den nya Försäkringskassan är rikstäckande.

Ändringen av bestämmelsen i andra stycket om att vårdgivare i vissa fall skall föras av från förteckningen innebär att beslut om detta skall fattas av den nya Försäkringskassan. Möjligheten att föra av en vårdgivare från förteckningen p.g.a. att denne har flyttat verksamheten från en allmän försäkringskassas område slopas, eftersom den nya myndigheten är rikstäckande.

3 kap.**2 b §**

Bestämmelserna i *första och tredje styckena* ändras på så sätt att årsarbetstid skall beräknas av den nya Försäkringskassan, varvid beräkningen grundas på upplysningar denna myndighet kan inhämta från den försäkrade eller dennes arbetsgivare eller uppdragsgivare.

Bemyndigandet i *fjärde stycket* för regeringen att bemyndiga Riksförsäkringsverket att meddela föreskrifter om schablonberäkning av årsarbetstid ändras på så sätt att sådant bemyndigande kan göras till den myndighet regeringen bestämmer.

4 b §

Ändringarna i *första och tredje styckena* innebär att det är den nya Försäkringskassan som fattar beslut om sjukpenning och att ett sådant beslut gäller från och med den kalendermånad ansökan gjordes hos denna myndighet. Enligt 3 § andra stycket lagen (2004:274) med anledning av inrättande av Försäkringskassan skall en ansökan som har lämnats till en allmän försäkringskassa anses inkommen samma dag till den nya Försäkringskassan.

I *fjärde stycket* görs en ändring på det sättet att det är den nya Försäkringskassan som bedömer om en försäkrad, som ansöker om sjukpenning, är skyldig att genomgå undersökning av läkare eller tandläkare.

5 §

Bestämmelserna i *första stycket* ändras på så sätt att beslutanderätten över en försäkrads tillhörighet till sjukpenningförsäkringen flyttas över från den allmänna försäkringskassan till den nya Försäkringskassan. Omprövning av sjukpenningförsäkringen skall ske bl.a. när Försäkringskassan fått kännedom om förändringar som har betydelse för beräkningen av sjukpenningen. Vidare har en rättelse av en felaktig hänvisning gjorts.

Enligt bestämmelserna i *andra och tredje styckena* kan under vissa omständigheter sjukförsäkringen omprövas eller den sjukpenninggrundande inkomsten nedsättas. Bestämmelserna ändras på så sätt att de effekter som knyts till en allmän försäkringskassas kännedom om rele-

vanta omständigheter i stället skall avse den nya Försäkringskassans kännedom.

Även bestämmelserna i *fjärde och femte styckena* ändras så att det är den nya Försäkringskassan som svarar för beräkning av sjukpenningen i där angivna fall.

13 §

Forumbestämmelsen i *första stycket* upphävs, eftersom den nya Försäkringskassan, som är en rikstäckande myndighet, avgör vid vilka kontor olika ärenden skall handläggas.

Ändringen i *tredje stycket* innebär att det är den nya Försäkringskassan som får fatta beslut. Dessutom görs redaktionella ändringar.

16 kap.

1 §

Bestämmelsen i *första stycket* om ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning ändras på det sättet att sådan ansökan skall göras hos den nya Försäkringskassan i stället för hos allmän försäkringskassa. Av 3 § lagen (2004:000) med anledning av inrättande av Försäkringskassan följer att en ansökan som har gjorts hos en allmän försäkringskassa skall anses ha gjorts hos den nya Försäkringskassan.

Ändringarna i *andra stycket* innebär att beslutsrätt och utredningsskyldighet överförs från allmän försäkringskassa till den nya Försäkringskassan.

17 kap.

1 §

Bestämmelsen i *första stycket* om samordning av förmåner ändras på det sättet att retroaktiv ersättning enligt denna lag skall minskas, om en ersättning tidigare har betalats ut av Försäkringskassan för samma tid. Enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna gäller detta även om den tidigare ersättningen har betalats ut av en allmän försäkringskassa.

I *andra stycket* görs endast den ändringen att en socialnämnd under vissa omständigheter får från Försäkringskassan, i stället för som hittills en allmän försäkringskassa, uppbära retroaktivt beviljad ersättning enligt denna lag

18 kap.

1 §

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om att Försäkringskassan skall ha en försäkringsdelegation i varje län. Med försäkringsdelegation avses ett regionalt förtroendemannorgan, som ingår i Försäkringskassan. Bestämmelser om delegationens uppgifter och dess ledamöter finns 18 kap. 2 och 3 §§ denna lag samt i 12 och 16 §§ lagen om (2003:1210) finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet. Avsikten är att införa ytterligare bestämmelser om försäkringsdelegationen i en kommande förordning med instruktion för Försäkringskassan.

2 §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om försäkringsdelegationens uppgifter. Förslaget om delegationens uppgifter utvecklas närmare i

avsnitt 4.2 samt i prop. 2003/04:69 avsnitt 5.3. Delegationen skall bevaka att Försäkringskassans verksamhet bedrivs effektivt med god service till allmänheten samt skall till regeringen redovisa en utvärdering. Dessutom kommer delegationen att ha beslutanderätt i vissa frågor såsom om Försäkringskassan skall delta i finansiell samordning och annan samverkan. Enligt 18 kap. 5 § andra stycket denna lag och 12 § lagen om finansiell samordning skall delegationen bl.a. utse ledamöter i socialförsäkringsnämnd och styrelseledamöter i samordningsförbund som bedriver finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet.

3 §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om hur försäkringsdelegationens ledamöter skall utses. I likhet med vad som i dag gäller en allmän försäkringskassas styrelse utses delegationens ledamöter av regeringen. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak nuvarande bestämmelser om en allmän försäkringskassas styrelse i 18 kap. 31 § första och andra styckena och 32 § denna lag.

I paragrafens tredje stycke anges att ledamöterna i en försäkringsdelegation bör utses på förslag av de politiska partier som finns representerade i riksdagen. Fördelningen av ledamöterna bör ske utifrån den procentuella andel av rösterna som riksdagspartierna vid det ordinarie valet till riksdagen erhållit i respektive län. Förslaget har utformats i enlighet med riksdagens tillkännagivande (2003/04:SfU13, rskr. 2003/04:109) i frågan och skiljer sig därigenom något från det förslag som lagrådsremissen innehöll i denna del.

4 §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om upphörande av uppdrag att vara ledamot i en försäkringsdelegation. Bestämmelsen motsvarar de nuvarande bestämmelserna om ledamöter i en allmän försäkringskassas styrelse i 18 kap. 31 § tredje stycket denna lag.

5 §

I denna nya paragraf finns bestämmelser om att det skall finnas socialförsäkringsnämnder och om hur många ledamöter en sådan nämnd skall ha. Ordningen med att en socialförsäkringsnämnd skall besluta i vissa ärenden motsvarar nuvarande ordning. Avsikten är att kompletterande bestämmelser om socialförsäkringsnämnder skall införas i en kommande förordning med instruktion för Försäkringskassan.

Bestämmelsen i *första stycket* motsvarar nuvarande bestämmelse i 18 kap. 16 § första stycket denna lag med den skillnaden att socialförsäkringsnämnderna inrättas av den nya Försäkringskassan i stället för de allmänna försäkringskassorna.

I *andra stycket första meningen* anges hur en socialförsäkringsnämnd skall vara sammansatt. Detta motsvarar nuvarande bestämmelser i 18 kap. 16 § fjärde stycket. Någon motsvarighet till bestämmelserna i 18 kap. 16 § andra och tredje styckena kommer inte längre att finnas. Det ankommer nämligen på den nya Försäkringskassan att för varje socialförsäkringsnämnd bestämma verksamhetsområde och vilka slags ärenden nämnden skall besluta i. Socialförsäkringsnämnden utses enligt andra

meningen av försäkringsdelegationen. Varje försäkringsdelegation utser de nämnder som skall finnas inom samma region som delegationen. Prop. 2003/04:152

6 §

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om vilka slags ärenden som skall avgöras av en socialförsäkringsnämnd. Bestämmelserna överensstämmer i sak med nuvarande bestämmelser i 18 kap. 17 § första och andra styckena.

I *andra stycket* finns en bestämmelse om att ärenden i en socialförsäkringsnämnd skall avgöras efter föredragning av en tjänsteman hos Försäkringskassan. Detta motsvarar nuvarande bestämmelse i 18 kap. 18 § tredje stycket första meningen.

19 kap.

2 §

Bestämmelsen i *första stycket* om att socialavgifter får användas för finansiering av de allmänna försäkringskassornas förvaltning av sjukförsäkringen ändras till att avse motsvarande förvaltning av den nya Försäkringskassan.

Med anledning av att den nya Försäkringskassan är en statlig myndighet slopas i *andra stycket* möjligheten att lämna statsbidrag för ovan nämnda förvaltning.

20 kap.

9 §

Bestämmelsen i *första stycket* ändras på det sättet att uppgift som avses i bestämmelsen skall lämnas till den nya Försäkringskassan mot tidigare Riksförsäkringsverket, allmän försäkringskassa eller lokalt organ som anges i 1 kap. 2 §. Detta står i överensstämmelse med ett förslag i prop. 2003/04:69 att det i den nämnda paragrafen skall anges att den allmänna försäkringen handhas av Försäkringskassan.

9 a §

I *första stycket* görs endast den ändringen att undantaget från sekretess skall gälla den nya Försäkringskassan i stället för allmän försäkringskassa och Riksförsäkringsverket.

10 §

Bestämmelserna om omprövning i *första stycket* ändras på det sättet att i stället för att en allmän försäkringskassa skall ompröva sina beslut skall motsvarande gälla den nya Försäkringskassan. Med hänsyn till att den nya Försäkringskassan träder i stället för den allmänna försäkringskassan föreskrivs i övergångsbestämmelserna att Försäkringskassan kan ompröva även en allmän försäkringskassas beslut.

Enligt *tredje stycket* skall Försäkringskassan inte ompröva ett beslut trots att omprövning har begärts, om det allmänna ombudet hos Försäkringskassan överklagar samma beslut. Detta överensstämmer med vad som i dag gäller vid Riksförsäkringsverkets överklagande. Ändringen är föranledd av att det i samband med inrättandet av den nya Försäkringskassan även inrättas en funktion som allmänt ombud hos den nya myn-

11 §

I *första stycket* görs endast den ändringen att vad som där föreskrivs om överklagande av beslut skall gälla beslut som har fattats av Försäkringskassan i stället för som hittills allmän försäkringskassa eller Riksförsäkringsverket.

Hittillsvarande bestämmelser i andra–fjärde styckena överförs till en ny paragraf, 11 a §. I dessa stycken införs nya bestämmelser om rätt forum vid överklagande av beslut enligt denna lag till länsrätt.

Bestämmelsen i *andra stycket* avser beslut som rör en person som är bosatt i Sverige. Sådana beslut skall överklagas till den länsrätt inom vars domkrets personen var bosatt, dvs. där han eller hon hade sin hemortskommun när beslutet fattades. Denna forumbestämmelse blir tillämplig i den helt övervägande delen av beslut enligt denna lag. Enligt *andra meningen* skall beslut i övriga fall enligt denna lag överklagas till den länsrätt inom vars domkrets det första beslutet i saken fattades. Denna bestämmelse motsvarar vad som gäller enligt 14 § andra stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstol. Bestämmelsen tar sikte dels på de fall i vilka en försäkrad inte är bosatt här i landet, dels på beslut som rör en juridisk person. Som exempel på det sistnämnda kan nämnas att i rättsfallet FÖD 1987:7 har arbetsgivare ansetts ha besväringsrätt i mål om anspråk på en anställds sjukpenning i den situationen då arbetsgivarinträde föreligger.

I *tredje stycket* anges vad som avses med hemortskommun. Bestämmelsen motsvarar 22 kap. 1 a § andra stycket första och andra meningarna skattebetalningslagen (1997:483).

Förslaget om forum vid överklagande utvecklas närmare i avsnitt 5.2.

11 a §

Bestämmelserna i denna nya paragraf motsvarar hittillsvarande bestämmelser i 11 § andra–fjärde styckena.

Beträffande undantaget från bestämmelsen om överklagandeförbud mot desertionsbeslut i 33 § fjärde stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) görs den ändringen att undantaget i fortsättningen skall avse beslut som har meddelats av Försäkringskassan i stället för (den allmänna) försäkringskassan. Enligt övergångsbestämmelserna gäller äldre bestämmelser fortfarande för beslut som har meddelats av en allmän försäkringskassa.

12 §

Bestämmelsen i *hittillsvarande första stycket* om att Riksförsäkringsverket skall verka för att regelverket inom den allmänna försäkringen tillämpas likformigt och rättvist upphävs. Detta innebär i praktiken inte någon förändring vad avser kravet på opartiskhet vid förvaltningsmyndigheters handläggning av enskilda ärenden. Enligt 1 kap. 9 § regeringsformen skall den som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet. Detta gäller naturligtvis även Försäkringskassan.

I *första stycket* regleras det allmänna ombudets ställning i socialförsäkringsprocessen. Förslaget om inrättande av allmänt ombud utvecklas närmare i avsnitt 5.1. Det allmänna ombudet får överklaga beslut av Försäkringskassan i ärenden enligt denna lag samt begära ändring enligt 10 a §. Enligt 2 § lagen om allmänt ombud hos Försäkringskassan förs det allmänna talan i allmän förvaltningsdomstol av det allmänna ombudet, om ombudet har överklagat Försäkringskassans beslut. Det allmänna ombudet är i sådant fall part i målet och kan med tillämpning av 33 § andra stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291, FPL) överklaga domstolens beslut, om det gått ombudet emot.

Om det allmänna ombudet för det allmänna talan, är Försäkringskassan inte part i domstolsprocessen och kan då heller inte överklaga domstolens beslut. Har i stället *enbart* den enskilde överklagat Försäkringskassans beslut är Försäkringskassan, på motsvarande sätt som i dag en allmän försäkringskassa, med stöd av 7 a § FPL motpart i målet. I sådant fall kan Försäkringskassan med tillämpning av 33 § andra stycket FPL överklaga domstolens beslut, om det gått Försäkringskassan emot.

I *det nya andra stycket* införs en kompletterande bestämmelse som ger såväl det allmänna ombudet som Försäkringskassan möjlighet att föra talan även till förmån för enskild part. För Försäkringskassans del kan detta ske endast om kassan överklagar länsrättens eller kammarrättens beslut, eftersom Försäkringskassan inte kan överklaga ett eget beslut. Denna bestämmelse innebär att det allmänna ombudet och Försäkringskassan, beroende på vem som i det enskilda fallet är part i målet, kan överklaga domstolens beslut, även om det inte har gått ombudet eller Försäkringskassan emot.

13 §

I *första styckets* nuvarande lydelse regleras hur man skall förfara med ett överklagande som har inkommit till en allmän förvaltningsdomstol, Riksförsäkringsverket eller en allmän försäkringskassa men den som har mottagit överklagandet inte har fattat det överklagade beslutet. Eftersom socialförsäkringsadministrationen kommer att utgöras av endast en myndighet upphävs stycket och i stället kommer de generella bestämmelserna i 6 a § förvaltningsprocesslagen och 24 § förvaltningslagen att vara tillämpliga.

Som en konsekvens av inrättandet av den nya Försäkringskassan och det allmänna ombudet görs i det nya *första stycket* den ändringen att vad som där föreskrivs om överklagandetid för Riksförsäkringsverket och allmän försäkringskassa i stället skall gälla för Försäkringskassan och det allmänna ombudet.

Vad som i det nya *tredje stycket* föreskrivs om att allmän försäkringskassa och Riksförsäkringsverkets beslut skall gälla omedelbart skall i stället avse den nya Försäkringskassans beslut.

21 kap.

2 §

I *första stycket* ändras bemyndigandet att fastställa avgift för den frivilliga sjukförsäkringen till att avse regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i stället för Riksförsäkringsverket.

Bestämmelserna i *andra–fjärde styckena* avseende statsbidrag till kostnader för den frivilliga sjukförsäkringen och om fonder för denna försäkring upphävs. Skälen härför utvecklas närmare i avsnitt 7.2.

9.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:275) om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

1 kap.

2 §

I paragrafen införs ett *andra stycke* som innehåller en upplysning om att det finns särskilda bestämmelser om allmänt ombud hos Försäkringskassan. Sådana bestämmelser finns bl.a. i den föreslagna lagen om allmänt ombud hos Försäkringskassan. Ytterligare bestämmelser finns i 18 kap. 7 §, 20 kap. 10, 12 och 13 §§ denna lag. Med ”allmänt ombud” i denna lag avses allmänt ombud hos den nya Försäkringskassan.

Förslaget om allmänt ombud utvecklas närmare i avsnitt 5.1.

Övergångsbestämmelserna

I *andra punkten* anges att bestämmelserna om skadeståndsskyldighet och talan om skadestånd i nuvarande 18 kap. 37 och 38 §§ skall gälla även efter 2004 års utgång beträffande uppdrag som har fullgjorts före ikraftträdandet. Efter utgången av år 2004 kommer således de nämnda bestämmelserna i 18 kap. 38 § som avser Riksförsäkringsverket i stället att avse Försäkringskassan.

Bestämmelsen i *tredje punkten* innebär att årsredovisning och revision enligt äldre bestämmelser i 18 kap. skall kunna göras även året efter det att de allmänna försäkringskassornas verksamhet har upphört.

9.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring

1 kap.

2 §

Bestämmelsen ändras endast på så sätt att det framgår att det framdeles enbart är den nya Försäkringskassan som handhar arbetsskadeförsäkringen.

8 kap.

1 §

I *andra stycket* görs vissa konsekvensändringar med anledning av att den nya Försäkringskassan tar över handläggningen av ärenden inom arbetsskadeförsäkringen. Detta innebär att anmälan enligt detta stycke skall göras till den nya Försäkringskassan.

Forumbestämmelsen i *tredje stycket* slopas med hänsyn till att den nya Försäkringskassan är en rikstäckande myndighet. Att anmälan i förekommande fall skall göras till den nya Försäkringskassan framgår redan av andra stycket. Det ankommer på den nya myndigheten att meddela

3 §

Bestämmelsen i *första stycket* om att behörig försäkringskassa får uppdra åt en annan försäkringskassa att bestämma ersättning slopas. Med hänsyn till att den nya Försäkringskassan är rikstäckande ankommer det utan lagreglering på den nya myndigheten att fördela ärendena inom myndigheten.

Övergångsbestämmelsen

Denna bestämmelse har införts på förslag av Lagrådet. Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelserna till lagförslaget 2.4 i denna proposition.

9.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension

Bestämmelserna i 15 kap.1 § om att Riksförsäkringsverket skall verka för att bestämmelserna inom denna försäkring tillämpas likformigt och rättvist upphävs. Detta innebär i praktiken inte någon förändring vad avser kravet på opartiskhet vid förvaltningsmyndigheters handläggning av enskilda ärenden. Enligt 1 kap. 9 § regeringsformen skall den som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet. Detta gäller naturligtvis även de myndigheter som handlägger ärenden enligt denna lag.

1 kap.

4 §

I *andra stycket* införs motsvarande bestämmelse som i 1 kap. 2 § *andra stycket* lagen (1962:381) om allmän försäkring. Särskilda bestämmelser om allmänt ombud hos Försäkringskassan finns bl.a. i den föreslagna lagen (2004:000) om allmänt ombud hos Försäkringskassan. Ytterligare bestämmelser finns i 13 kap. denna lag. Med ”allmänt ombud” i denna lag avses allmänt ombud hos den nya Försäkringskassan.

Förslaget om allmänt ombud utvecklas närmare i avsnitt 5.1.

2 kap.

17 §

Bestämmelserna i *första stycket* om att vissa ersättningar inte skall vara pensionsgrundande till den del de är samordnade med andra ersättningar ändras till att avse angivna ersättningar som har betalats ut av den nya Försäkringskassan mot som tidigare av en allmän försäkringskassa. Enligt övergångsbestämmelserna skall denna bestämmelse tillämpas även när en sådan ersättning som anges i förevarande paragraf har betalats ut av en allmän försäkringskassa.

19 §

I paragrafen har en korrigerings gjorts på så sätt att hänvisningen till 12 kap. 2 § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter tagits bort. På så sätt framgår det klarare att pensionsgrundande inkomst även kan bestämmas för en försäkrad som är obegränsat skattskyldig men som har inkomst av anställning som denne inte är skattskyldig för i Sverige enligt inkomstskattelagen (1999:1229).

3 kap.**7 §**

Paragrafen motsvarar i princip 2 kap. 17 § men här regleras det fall då en försäkrad får sjukersättning eller aktivitetsersättning beviljad för förfluten tid och denna är samordnad med tidigare utbetald ersättning som är pensionsgrundande. Bestämmelsen ändras på motsvarande sätt som 2 kap. 17 §. I likhet med 2 kap. 17 § skall enligt övergångsbestämmelserna denna bestämmelse tillämpas även när en sådan ersättning som anges i förevarande paragraf har betalats ut av en allmän försäkringskassa.

13 kap.**4 §**

I *första stycket* upphävs hänvisningen till forumbestämmelserna i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Förslaget om forumbestämmelser utvecklas närmare i avsnitt 5.2.

Bestämmelserna i *tredje stycket* om att ändring och omprövning av beslut skall göras av samma allmänna försäkringskassa som har meddelat beslutet upphävs, eftersom alla här avsedda beslut framdeles kommer att meddelas av den nya Försäkringskassan som är en rikstäckande myndighet.

5 §

Bestämmelsen i *andra stycket* upphävs. Beslut enligt första stycket får framdeles fattas genom automatiserad behandling av den nya Försäkringskassan mot tidigare Riksförsäkringsverket för en allmän försäkringskassas räkning. Det finns inte behov av någon bestämmelse som anger vilken försäkringskassa som skall vara behörig att göra ändring, omprövning eller vissa andra åtgärder, eftersom behörig myndighet är den nya rikstäckande Försäkringskassan.

17 §

Bestämmelsen i *första stycket* ändras så att i stället för Riksförsäkringsverket kommer det allmänna ombudet att kunna överklaga förvaltningsmyndighets beslut enligt denna lag. Det allmänna ombudet kan överklaga endast beslut som har fattats av Försäkringskassan. Premiepensionsmyndighetens och Skatteverkets beslut enligt denna lag kommer, till skillnad från vad som gäller i dag, att kunna överklagas enbart av den enskilde eller, om denne har avlidit, av annan som är berörd av beslutet. I 22 § finns bestämmelser om Försäkringskassans och det allmänna ombudets ställning i processen vid allmän förvaltningsdomstol.

I *andra stycket* görs endast en konsekvensändring med anledning av att den nya Försäkringskassan är en rikstäckande myndighet.

17 a §

Bestämmelserna i denna paragraf, som är ny, motsvarar 20 kap. 11 § andra–tredje styckena lagen (1962:381) om allmän försäkring, som har kommenteras i det föregående.

19 och 20 §§

Bestämmelserna ändras så att där angivna frister för att överklaga kommer att gälla såväl för det allmänna ombudet som Försäkringskassan. I 17 § anges vilka slags beslut det allmänna ombudet kan överklaga.

22 §

I *första stycket* föreskrivs att bestämmelserna om tvåpartsprocess i de allmänna förvaltningsdomstolarna i 7 a § FPL inte skall gälla för mål enligt 2–4 kap. denna lag, dvs. mål som rör pensionsrätt, pensionspoäng och vårdår. Bestämmelserna ändras på det sättet att Försäkringskassan i stället för Riksförsäkringsverket får bestämma om myndigheten skall vara part i ett sådant mål. Vad som i övrigt föreskrivs om Riksförsäkringsverket skall i stället gälla den nya Försäkringskassan, eftersom denna övertar såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter.

I övriga mål enligt denna lag gäller tvåpartsprocess enligt 7 a § FPL. Bestämmelserna i *andra stycket* upphävs, eftersom den nya Försäkringskassan inte kan överklaga Premiépensionsmyndighetens beslut enligt denna lag.

22 a §

I denna paragraf, som är ny, tas in en bestämmelse om när det allmänna ombudet och Försäkringskassan kan överklaga allmän förvaltningsdomstols avgörande. Försäkringskassan får på motsvarande sätt som i dag Riksförsäkringsverket överklaga ett avgörande av allmän förvaltningsdomstol även om kassan inte har varit part där. Detta gäller emellertid inte om det allmänna ombudet har varit part i målet. I sådant fall är det det allmänna ombudet som kan överklaga. Bestämmelser om vilka beslut hos förvaltningsmyndighet Försäkringskassan respektive det allmänna ombudet kan överklaga har intagits i 13 kap. 17 § denna lag.

Övergångsbestämmelserna

Punkten 4 har införts på förslag av Lagrådet.

9.8 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken**20 kap.****2 §**

De allmänna försäkringskassorna är självständiga offentliga juridiska personer. När de från den 1 januari 2005 ersätts av den nya statliga myndigheten Försäkringskassan, finns det inte längre behov av att i andra stycket punkt 1 särskilt räkna upp ledamot i styrelse m.fl. som hör till denna myndighet.

Bestämmelsen innebär att straffansvaret kvarstår för gärningar som har begåtts innan en allmän försäkringskassa upphörde.

9.9 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

7 kap. 7 och 10 §§ samt 9 kap. 25 §

Ändringarna har kommenterats i avsnitt 6.

Övergångsbestämmelsen

Handlingar som visserligen inkommit till eller upprättats hos Riksförsäkringsverket eller en allmän försäkringskassa före ikraftträdandet av de nya bestämmelserna, men som inte arkiverats före ikraftträdandet kommer att lämnas över till den nya organisationen och kommer att ingå i Försäkringskassans verksamhet. Handlingar som arkiverats före ikraftträdandet avser Riksförsäkringsverkets resp. de allmänna försäkringskassornas verksamhet och kommer inte att ingå i Försäkringskassans verksamhet. För att sekretessen i sistnämnda ärenden skall bestå behövs en övergångsbestämmelse. För att sekretessen skall bestå både för uppgifter som finns i handlingarna och för uppgifter som erhållits muntligen i ärendet utan att skrivas ned används formuleringen ”uppgifter i ärenden i vilka handlingar omhändertagits för arkivering”. Vissa handlingar blir inte allmänna förrän de omhändertas för arkivering, se TF 2 kap. 9 §. Av detta skäl talas det om ”handlingar” som omhändertas för arkivering och inte om ”allmänna handlingar” som omhändertas för arkivering.

9.10 Förslaget till lag om ändring i arkivlagen (1990:782)

2 §

En ändring görs på så sätt att punkten 2 utmönstras eftersom den nya myndigheten Försäkringskassan är en statlig myndighet.

9.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön

13 §

I *första stycket* görs endast den ändringen att särskilt högriskskydd kan beslutas av den nya Försäkringskassan i stället för av den allmänna försäkringskassan.

Hänvisningen i *fjärde stycket* till 25 § slopas eftersom forumbestämmelserna i den paragrafen upphävs. Den nya Försäkringskassan bestämmer själv hur ärendena skall fördelas inom myndigheten. I övrigt görs endast konsekvensändringar med anledning av att den nya Försäkringskassan handlägger ärenden enligt denna lag.

26 §

I denna paragraf slopas hänvisningen till bestämmelserna i 18 kap. 46 och 47 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring om Riksförsäkringsverkets tillsyn. Detta är en konsekvens av att den nya Försäkringskassan övertar såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter. Riksförsäkringsverkets aktiviteter inom ramen för tillsyn kommer att handhas av den nya Försäkringskassan. Dessa aktiviteter kommer emellertid att ingå i denna myndighets kontroll och granskning inom ramen för dess interna styrning.

Övergångsbestämmelsen

På inrådan av Lagrådet har punkten 2 införts. Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelserna till lagförslaget 2.4 i denna proposition.

9.12 Förslaget till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

22 kap.**1 §**

Bestämmelsen i *tredje stycket* om vem som kan överklaga Skatteverkets beslut om avgiftsunderlag för egenavgifter ändras så att möjligheten att överklaga överförs från Riksförsäkringsverket till Försäkringskassan. Det allmänna ombudet hos Försäkringskassan saknar således möjlighet att överklaga beslut enligt denna bestämmelse. Skälet härför är att det allmänna ombudets hos Försäkringskassan möjlighet att över huvud taget föra talan är begränsad till att överklaga Försäkringskassans beslut och de domstolsavgöranden som meddelas i därpå följande domstolsprocesser.

9.13 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

7 kap.**2 §**

I *första stycket* görs endast en ändring med anledning av ändrad rubrik till lagen om finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet (se författningsförslag 2.15).

16 §

Paragrafens uppräknning av organ som är skattskyldiga bara för inkomst på grund av innehav av fastighet ändras på det sättet att de allmänna försäkringskassorna bortfaller, eftersom dessa kommer att avvecklas. Den nya Försäkringskassan är statlig och kommer därför enligt 7 kap. 2 § 1 att vara helt undantagen från skattskyldighet.

8 kap.**17 och 21 §§**

Bestämmelserna om skattefrihet för vissa bidrag och ersättningar från en allmän försäkringskassa ändras till att avse samma förmåner från den nya Försäkringskassan.

Övergångsbestämmelserna

Punkten 3 har formulerats om med anledning av Lagrådets synpunkter.

- 9.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:1230) om ikraftträdande av inkomstskattelagen (1999:1229)

4 kap.**13 §**

I paragrafen görs endast en konsekvensändring med anledning av att det är den nya Försäkringskassan som kommer att handha sådana förmåner avses i bestämmelsen.

- 9.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:763) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration

7, 8, 18 och 31 §§

Ändringarna har kommenterats i avsnitt 6.

- 9.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting

1 och 3 §§

Ändringarna i dessa paragrafer är föranledda av att den nya Försäkringskassan, mot hittills en allmän försäkringskassa, kommer att vara part i finansiell samordning enligt denna lag.

5 §

Bestämmelsen i *första stycket* om att den allmänna försäkringskassan skall bidra med hälften av medlen till den finansiella samordningen ändras på det sättet att det i stället skall gälla den nya Försäkringskassan. Denna fördelning av medelsinsatsen gäller för varje samordningsområde enligt 1 §.

12 §

Bestämmelserna i denna paragraf ändras med anledning av att det är Försäkringskassans försäkringsdelegation som för den nya Försäkringskassans räkning skall utse ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen. En

delegation får därvid utse personer som är ledamöter i försäkringsdelegationen eller i en socialförsäkringsnämnd.

Prop. 2003/04:152

9.19 Förslaget till lag om ändring i äktenskapsbalken

3 kap. 1 §

Bestämmelsen i andra stycket om att hindersprövning kan begäras hos Skatteverket eller valfri allmän försäkringskassa ändras på det sättet att sådan prövning i stället kan begäras hos Skatteverket eller den nya Försäkringskassan. Med hänsyn till att de nuvarande försäkringskasskontoren (de allmänna försäkringskassornas centralkontor och lokalkontor) övertas av den nya Försäkringskassan kommer möjligheterna att göra sådan begäran inte att förändras. Liksom hittills ankommer det på Skatteverket att göra hindersprövningen. Försäkringskassan skall, på motsvarande sätt som sker i dag, ta emot och förmedla en inkommen begäran till Skatteverket, som svarar för hindersprövning.

9.20 Förslaget till lag om ändring i föräldrabalken

6 kap. 16 §

Bestämmelsen i *andra stycket* om att anmälan om gemensam vårdnad kan göras hos Skatteverket eller valfri allmän försäkringskassa ändras på det sättet att anmälan i stället kan göras hos Skatteverket eller den nya Försäkringskassan. Med hänsyn till att de nuvarande försäkringskasskontoren (de allmänna försäkringskassornas centralkontor och lokalkontor) övertas av den nya Försäkringskassan kommer möjligheterna att göra anmälan om gemensam vårdnad inte att förändras. Liksom hittills skall prövningen av anmälan vara förbehållen Skatteverket. Försäkringskassan skall, på motsvarande sätt som sker i dag, ta emot och förmedla en inkommen anmälan till Skatteverket, som svarar för prövning.

17 b §

Bestämmelserna om socialnämndens skyldighet att sända meddelande ändras såvitt avser *tredje punkten* så att meddelande framdeles skall lämnas till den nya Försäkringskassan i stället som hittills till den allmänna försäkringskassa som skall avgöra ärenden avseende vårdnadshavaren eller modern. Detta är en följd av att den nya Försäkringskassan är en rikstäckande myndighet.

9.21 Förslaget till lag om ändring i utsökningsbalken

7 kap. 23 §

Bestämmelserna i denna paragraf ändras på så att vad som föreskrivs om en allmän försäkringskassas fordran avseende underhållsbidrag i det särskilda fall som regleras i 31 § lagen (1996:1030) om underhållsstöd i stället skall gälla den nya Försäkringskassans motsvarande regressfordran.

När löneutmätning görs för en allmän försäkringskassas fordran avseende underhållsbidrag medför innehållandet av utmätningens belopp att

gäldenären inte längre är betalningsskyldig, oavsett om arbetsgivaren redovisar innehållet belopp eller ej eller om det kan tas ut hos arbetsgivaren. Detta kommer framdeles att gälla den nya Försäkringskassans fordran avseende underhållsbidrag. Av 3 och 4 §§ lagen (2004:000) med anledning av inrättande av Försäkringskassan följer att en allmän försäkringskassas fordran övergår vid ikraftträdandet av de bestämmelserna på den nya Försäkringskassan. Rättsverkningarna av en löneutmätning som har skett för en allmän försäkringskassas fordran kvarstår även efter det att fordringen har övergått till den nya Försäkringskassan.

9.22 Förslaget till lag om ändring i lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag

1 a §

I *andra stycket* görs en ändring med anledning av de ändringar som föreslås i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Dessa innebär bl.a. att forumbestämmelserna för handläggning i en allmän försäkringskassa upphävs eftersom den nya Försäkringskassan utgör en rikstäckande myndighet.

14 §

Bestämmelserna i *första stycket* om Riksförsäkringsverkets tillsyn upphävs som en konsekvens av att bestämmelserna i 18 kap. 46 och 47 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring upphävs. Sistnämnda bestämmelser upphävs som en konsekvens av att den nya Försäkringskassan övertar såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter. Riksförsäkringsverkets aktiviteter inom ramen för tillsyn kommer att handhas av den nya Försäkringskassan. Dessa aktiviteter kommer emellertid att ingå i denna myndighets kontroll och granskning inom ramen för dess interna styrning. Detta gäller även med avseende på handläggningen av allmänna barnbidrag.

Bemyndigandet i *andra stycket* för regeringen att bemyndiga Riksförsäkringsverket att meddela de närmare föreskrifter som behövs för tillämpning av denna lag ändras på så sätt att sådant bemyndigande kan göras till den myndighet som regeringen bestämmer.

Övergångsbestämmelsen

Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelserna till lagförslaget 2.4 i denna proposition.

9.25 Förslaget till lag om ändring i lagen (1967:919) om värdesäkring av yrkesskadelivräntor m.m.

7 §

Bemyndigandet för regeringen (Konungen) att bemyndiga Riksförsäkringsverket att meddela närmare föreskrifter för tillämpningen av denna

lag ändras på så sätt att sådant bemyndigande kan göras till den myndighet som regeringen bestämmer.

Prop. 2003/04:152

9.27 Förslaget till lag om ändring i lagen (1973:214) om tillägg till vissa ansvarslivräntor

I paragrafen har följdändringar gjorts som anpassas till den nya myndigheten, Försäkringskassan.

1948 års lag om försäkringsrörelse har ersatts av 1982 års försäkringsrörelselag. Hänvisningen i paragrafen har därför ändrats.

9.28 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974:174) om identitetsbeteckning för juridiska personer m.fl.

1 §

Enligt lagen skall identitetsbeteckning fastställas för juridiska personer m.fl. Identitetsbeteckningen av statliga myndigheter följer andra regler. Ändringen av nuvarande *punkt 2* görs på grund av att de allmänna försäkringskassorna inordnas i den nya statliga myndigheten Försäkringskassan. I den nya *punkten 5* har lagts till det nya offentliga organet samordningsförbund, som kan bildas enligt lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser.

9.30 Förslaget till lag om ändring i lagen (1975:689) om tystnadsplikt för vissa tolkar och översättare

1 §

Bestämmelserna i denna paragraf ändras på så sätt att de allmänna försäkringskassorna inte längre nämns. Den nya Försäkringskassan är, till skillnad från det hittillsvarande allmänna försäkringskassorna, en statlig myndighet. Förevarande lag blir därför tillämplig på tolk och översättare som anlitas av den nya Försäkringskassan utan att detta behöver föreskrivas särskilt.

9.32 Förslaget till lag om ändring i lagen (1977:267) om krigsskadeersättning till sjömän

5 §

Bestämmelserna ändras på så sätt att Västra Götalands läns allmänna försäkringskassan inte längre anges som exklusivt forum för beslut enligt denna lag. Den nya Försäkringskassan, som är en rikstäckande myndighet, tar över uppgifterna enligt denna lag. Det ankommer på den nya myndigheten att bestämma vilken enhet inom myndighet som skall fatta beslut enligt denna lag.

9.33 Förslaget till lag om ändring i lagen (1981:1310) om offentliga funktionärers rätt till gottgörelse för rättegångskostnad i vissa mål m.m.

1 §

Uppräkningen av vad som avses med offentliga funktionärer ändras på så sätt att i *andra punkten* slopas de allmänna försäkringskassorna. Med hänsyn till att den nya Försäkringskassan är statlig kommer arbetstagare hos den nya myndigheten att utgöra offentliga funktionärer enligt första punkten.

Ändringen i *fjärde punkten* är endast av redaktionell art.

9.34 Förslaget till lag om ändring i namnlagen (1982:670)

36 §

Bestämmelsen i *andra stycket 1* om att som anmälan till Skatteverket anses anmälan som görs till valfri allmän försäkringskassa ändras till att avse anmälan som görs till den nya Försäkringskassan. Med hänsyn till att de nuvarande försäkringskasskontoren (de allmänna försäkringskassornas centralkontor och lokalkontor) övertas av den nya Försäkringskassan kommer möjligheterna att göra anmälan enligt denna paragraf inte att förändras. Liksom hittills skall prövningen av anmälan vara förbehållen Skatteverket. Försäkringskassan skall, på motsvarande sätt som sker i dag, ta emot och förmedla en inkommen anmälan till Skatteverket, som svarar för den fortsatta handläggningen.

9.35 Förslaget till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)

3 §

Riksrevisionens möjligheter enligt *femte stycket* att granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av (en allmän) försäkringskassan eller länsarbetsnämnden ändras till att avse motsvarande verksamhet av den nya Försäkringskassan eller länsarbetsnämnden. Enligt övergångsbestämmelserna får Riksrevisionens granskning även ske med stöd av de äldre bestämmelserna, vilket är en förutsättning för att en fullständig granskning skall kunna ske av samverkan som har skett före ikraftträdandet.

9.38 Förslaget till lag om ändring i lagen (1986:378) om förlängt barnbidrag

5 §

I *andra stycket* görs en ändring med anledning av de ändringar som föreslås i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Dessa innebär bl.a. att forumbestämmelserna för handläggning i en allmän försäkringskassa upphävs, eftersom den nya Försäkringskassan utgör en rikstäckande myndighet.

8 §

Beträffande hänvisningen till 14 § lagen (1947:529) om allmänna barnbidrag slopas uttrycket *tillsyn*. Detta är en konsekvens av att första stycket i den paragrafen upphävs, se vidare författningskommentaren till 14 § lagen om allmänna barnbidrag.

9.39 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:360) om handläggning av ärenden om bilstöd till handikappade

2 a §

I paragrafen görs en ändring med anledning av de ändringar som föreslås i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Dessa innebär bl.a. att forumbestämmelserna för handläggning i en allmän försäkringskassa upphävs, eftersom den nya Försäkringskassan utgör en rikstäckande myndighet.

Övergångsbestämmelsen

Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelserna till lagförslaget 2.4 i denna proposition.

9.40 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1463) om bidrag vid adoption av utländska barn

3 §

I *första stycket* görs en ändring med anledning av de ändringar som föreslås i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Dessa innebär bl.a. att forumbestämmelserna för handläggning i en allmän försäkringskassa upphävs, eftersom den nya Försäkringskassan utgör en rikstäckande myndighet.

7 §

Den subsidiära forumbestämmelsen i *andra stycket* upphävs med hänsyn till att den nya Försäkringskassan är en rikstäckande myndighet.

9 §

Hänvisningen till bestämmelserna i 18 kap. 46 och 47 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring upphävs. Sistnämnda bestämmelser upphävs som en konsekvens av att den nya Försäkringskassan övertar såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter. Riksförsäkringsverkets aktiviteter inom ramen för tillsyn kommer att handhas av den nya Försäkringskassan. Dessa aktiviteter kommer emellertid att ingå i denna myndighets kontroll och granskning inom ramen för dess interna styrning. Detta gäller även med avseende på handläggningen av bidrag vid adoption av utländska barn.

Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelserna till lagförslaget 2.4 i denna proposition.

9.41 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård

3 §

I *första stycket* görs en ändring med anledning av de ändringar som föreslås i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Dessa innebär bl.a. att forumbestämmelserna för handläggning i en allmän försäkringskassa upphävs. Eftersom den nya Försäkringskassan utgör en rikstäckande myndighet behövs inte någon sådan reglering.

13 §

Bestämmelsen ändras så att ansökan framdeles skall göras hos den nya Försäkringskassan i stället för hos en allmän försäkringskassa. Vidare slopas möjligheten för en allmän försäkringskassa att uppdra åt en annan allmän försäkringskassa att verkställa prövning enligt denna lag. Eftersom den nya Försäkringskassan är en rikstäckande myndighet behövs inte någon sådan reglering.

19 §

Hänvisningen till bestämmelserna i 18 kap. 46 och 47 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring upphävs. Sistnämnda bestämmelser upphävs som en konsekvens av att den nya Försäkringskassan övertar såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter. Riksförsäkringsverkets aktiviteter inom ramen för tillsyn kommer att handhas av den nya Försäkringskassan. Dessa aktiviteter kommer emellertid att ingå i denna myndighets kontroll och granskning inom ramen för dess interna styrning. Detta gäller även med avseende på handläggningen av ärenden enligt denna lag.

Övergångsbestämmelsen

Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelserna till lagförslaget 2.4 i denna proposition.

9.42 Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:225) om ersättning till smittbärare

11 §

Bestämmelsen i *första stycket* ändras med anledning av att 12 § upphävs. Forumbestämmelserna i 12 § upphävs med anledning av att den nya Försäkringskassan, som handlägger ärenden enligt denna lag, är en rikstäckande myndighet.

15 §

Hänvisningen till bestämmelserna i 18 kap. 46 och 47 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring upphävs. Sistnämnda bestämmelser upphävs som en konsekvens av att den nya Försäkringskassan övertar såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter. Riksförsäkringsverkets aktiviteter inom ramen för tillsyn kommer att handhas av den nya Försäkringskassan. Dessa aktiviteter kommer emellertid att ingå i denna myndighets kontroll och granskning inom ramen för dess interna styrning. Detta gäller även med avseende på handläggningen av ärenden enligt denna lag.

Övergångsbestämmelsen

Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelserna till lagförslaget 2.4 i denna proposition.

9.44 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:773) om särskilt pensionstillägg till ålderspension för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn

1 §

I *andra stycket* görs en ändring med anledning av de ändringar som föreslås i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Dessa innebär bl.a. att forumbestämmelserna för handläggning i en allmän försäkringskassa upphävs eftersom den nya Försäkringskassan utgör en rikstäckande myndighet.

9.46 Förslaget till lag om ändring i lagen (1991:1488) om handläggning av vissa ersättningar till den som tjänstgör inom totalförsvaret

4 §

Hänvisningen till bestämmelserna i 18 kap. 46 och 47 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring upphävs. Sistnämnda bestämmelser upphävs som en konsekvens av att den nya Försäkringskassan övertar såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter. Riksförsäkringsverkets aktiviteter inom ramen för tillsyn kommer att handhas av den nya Försäkringskassan. Dessa aktiviteter kommer emellertid att ingå i denna myndighets kontroll och granskning inom ramen för dess interna styrning. Detta gäller även med avseende på handläggningen av ärenden enligt denna lag.

Övergångsbestämmelsen

Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelserna till lagförslaget 2.4 i denna proposition.

9.47 Förslaget till lag om ändring i lönegarantilagen
(1992:497)

Prop. 2003/04:152

6 §

Bestämmelsen ändras på det sättet att Försäkringskassan inte skall ha rätt till garantibelopp för underhållsstöd. Ändringen föranleds av att den nya Försäkringskassan tar över de allmänna försäkringskassornas uppgifter såvitt gäller underhållsstöd. Dessutom ändras i terminologin på så sätt att bidragsförskott ändrats till underhållsstöd.

9.48 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:16) om
försäkring mot vissa semesterlönekostnader

2 §

Forumbestämmelserna i denna paragraf upphävs.

3 §

Hänvisningen till bestämmelserna i 18 kap. 46 och 47 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring upphävs. Sistnämnda bestämmelser upphävs som en konsekvens av att den nya Försäkringskassan övertar såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter. Riksförsäkringsverkets aktiviteter inom ramen för tillsyn kommer att handhas av den nya Försäkringskassan. Dessa aktiviteter kommer emellertid att ingå i denna myndighets kontroll och granskning inom ramen för dess interna styrning. Detta gäller även med avseende på handläggningen av ärenden enligt denna lag.

Övergångsbestämmelsen

Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelserna till lagförslaget 2.4 i denna proposition.

9.50 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:389) om
assistansersättning

2 §

I *andra stycket* görs en ändring med anledning av de ändringar som föreslås i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Dessa innebär bl.a. att forumbestämmelserna för handläggning i en allmän försäkringskassa upphävs eftersom den nya Försäkringskassan utgör en rikstäckande myndighet.

5 §

Bestämmelserna i *första stycket* ändras på så sätt att ansökan framdeles skall göras hos den nya Försäkringskassan. Med hänsyn till att den nya Försäkringskassan är en rikstäckande myndighet slopas bestämmelsen om att en försäkringskassa får uppdra åt en annan försäkringskassa att handlägga ett ärende enligt denna lag.

18 §

Hänvisningen till bestämmelserna i 18 kap. 46 och 47 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring upphävs. Sistnämnda bestämmelser upphävs som en konsekvens av att den nya Försäkringskassan övertar såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter. Riksförsäkringsverkets aktiviteter inom ramen för tillsyn kommer att handhas av den nya Försäkringskassan. Dessa aktiviteter kommer emellertid att ingå i denna myndighets kontroll och granskning inom ramen för dess interna styrning. Detta gäller även med avseende på handläggningen av ärenden enligt denna lag.

Övergångsbestämmelsen

Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelserna till lagförslaget 2.4 i denna proposition.

9.51 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:737) om bostadsbidrag

1 §

I *andra stycket* görs en ändring med anledning av de ändringar som föreslås i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Dessa innebär bl.a. att forumbestämmelserna för handläggning i en allmän försäkringskassa upphävs eftersom den nya Försäkringskassan utgör en rikstäckande myndighet.

9 §

Bemyndigandet i *andra stycket* för regeringen att bemyndiga Riksförsäkringsverket att meddela föreskrifter om bostadskostnader vid tillämpningen av denna lag ändras på så sätt att sådant bemyndigande kan göras till den myndighet regeringen bestämmer.

18 §

Bestämmelsen i *andra stycket* om att en (allmän) försäkringskassa får uppdra åt en annan (allmän) försäkringskassa att handlägga ett ärende enligt denna lag upphävs med hänsyn till att den nya Försäkringskassan är en rikstäckande myndighet.

30 §

Hänvisningen till bestämmelserna i 18 kap. 46 och 47 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring upphävs. Sistnämnda bestämmelser upphävs som en konsekvens av att den nya Försäkringskassan övertar såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter. Riksförsäkringsverkets aktiviteter inom ramen för tillsyn kommer att handhas av den nya Försäkringskassan. Dessa aktiviteter kommer emellertid att ingå i denna myndighets kontroll och granskning inom ramen för dess interna styrning. Detta gäller även med avseende på handläggningen av ärenden enligt denna lag.

Övergångsbestämmelsen

Prop. 2003/04:152

Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelserna till lagförslaget 2.4 i denna proposition.

9.52 Förslaget till lag om ändring i lagen (1996:1030) om underhållsstöd

1 §

I *andra stycket* görs en ändring med anledning av de ändringar som föreslås i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Dessa innebär bl.a. att forumbestämmelserna för handläggning i en allmän försäkringskassa upphävs eftersom den nya Försäkringskassan utgör en rikstäckande myndighet.

Övergångsbestämmelsen

Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelserna till lagförslaget 2.4 i denna proposition.

9.56 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning

7 d §

Bestämmelsen om att ordinarie domare och chefer för myndigheter som lyder omedelbart under regeringen på eget initiativ skall anmäla vilka typer av bisysslor de har till arbetsgivaren har också gällt direktörer för de allmänna försäkringskassorna, eftersom dessa enligt 18 kap. 41 § lagen (1962:381) om allmän försäkring har anställts av regeringen. Som har berörts i propositionen En ny statlig myndighet för socialförsäkringens administration (prop. 2003/04:69) kommer den nya Försäkringskassan att ledas av en generaldirektör, och den nya myndigheten kommer i övrigt i huvudsak att besluta om sin organisation och utse sina egna chefer.

9.60 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:284) om handläggningen av ärenden om yrkesskadeförsäkring m.m.

1 §

Bestämmelserna i denna paragraf ändras på så sätt att som handläggande myndighet anges den nya Försäkringskassan i stället för Gävleborgs läns allmänna försäkringskassa. Det ankommer på den nya Försäkringskassan att besluta om ifrågavarande ärenden alltjämt skall handläggas vid myndighetens enhet i Gävleborgs län.

9.63 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:702) om garantipension

Prop. 2003/04:152

1 kap. 1 a §

I denna paragraf görs en ändring med anledning av de ändringar som föreslås i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Dessa innebär bl.a. att forumbestämmelserna för handläggning i en allmän försäkringskassa upphävs eftersom den nya Försäkringskassan utgör en rikstäckande myndighet.

Övergångsbestämmelsen

Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelsen till lagförslaget 2.7 i denna proposition.

6 kap.

1 §

Hänvisningen till olika bestämmelser i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP) ändras så att hänvisning sker bl.a. till 13 kap. 17–18 §§ LIP, vilket innebär att den nya bestämmelsen i 13 kap. 17 a § LIP blir tillämplig. Vidare slopas hänvisningen till 13 kap. 22 § andra och tredje styckena samma lag med anledning av att dessa stycken upphävs. En hänvisning införs samtidigt till 13 kap. 22 a § LIP, som är en ny bestämmelse.

Se vidare författningskommentaren till ändringarna i LIP.

3 §

Hänvisningen till 15 kap. 1 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension slopas som en konsekvens av att nämnda bestämmelse upphävs.

9.64 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:703) om handikappersättning och vårdbidrag

1 §

I *andra stycket* görs en ändring med anledning av de ändringar som föreslås i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Dessa innebär bl.a. att forumbestämmelserna för handläggning i en allmän försäkringskassa upphävs eftersom den nya Försäkringskassan utgör en rikstäckande myndighet.

21 §

Ändringen i denna paragraf föranleds av att det i 18 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) införs nya bestämmelser. Enligt 18 kap. 6 § första stycket 3 AFL skall en socialförsäkringsnämnd avgöra ärenden om rätt till förmåner enligt vad som föreskrivs i andra författningar än AFL. Enligt 18 kap. 6 § andra stycket skall ett ärenden i en socialförsäkringsnämnd avgöras efter föredragning av en tjänsteman hos Försäkringskassan.

9.67 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet Prop. 2003/04:152

1 §

Från uppräknningen av vilka fonder denna lag är tillämplig på tas Folkpensioneringsfonden bort eftersom denna numera är avvecklad.

9.71 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn

1 kap. 2 §

I paragrafen görs en ändring med anledning av de ändringar som föreslås i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Dessa innebär bl.a. att forumbestämmelserna för handläggning i en allmän försäkringskassa upphävs eftersom den nya Försäkringskassan utgör en rikstäckande myndighet.

8 kap.

1 §

Hänvisningen till forumbestämmelserna i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799) upphävs. I stället föreskrivs att beslut i ärenden enligt denna lag fattas av den nya Försäkringskassan. Med hänsyn till att denna myndighet är rikstäckande upphävs bestämmelserna i 5 kap. socialförsäkringslagen om vilken allmän försäkringskassa som är behörig att fatta beslut i ett ärende om en socialförsäkringsförmån.

10 §

Hänvisningen till 15 kap. 1 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension slopas. Detta är en följd av att nämnda bestämmelse, om att Riksförsäkringsverket skall verka för att bestämmelserna inom denna försäkring tillämpas likformigt och rättvist, upphävs. Detta innebär i praktiken inte någon förändring vad avser kravet på opartiskhet vid förvaltningsmyndigheters handläggning av enskilda ärenden. Enligt 1 kap. 9 § regeringsformen skall den som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet. Detta gäller naturligtvis även de myndigheter som handlägger ärenden enligt denna lag.

Övergångsbestämmelserna

Hänvisningen i punkten 2 avser övergångsbestämmelsen till lagförslaget 2.7 i denna proposition.

9.75 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:761) om bostadstillägg till pensionärer m.fl.

Prop. 2003/04:152

1 §

I paragrafen görs en ändring med anledning av de ändringar som föreslås i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Dessa innebär bl.a. att forumbestämmelserna för handläggning i en allmän försäkringskassa upphävs eftersom den nya Försäkringskassan utgör en rikstäckande myndighet.

33 §

Hänvisningen till bestämmelserna i 18 kap. 46 och 47 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring upphävs. Sistnämnda bestämmelser upphävs som en konsekvens av att den nya Försäkringskassan övertar såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter. Riksförsäkringsverkets aktiviteter inom ramen för tillsyn kommer att handhas av den nya Försäkringskassan. Dessa aktiviteter kommer emellertid att ingå i denna myndighets kontroll och granskning inom ramen för dess interna styrning. Detta gäller även med avseende på handläggningen av ärenden enligt denna lag.

Övergångsbestämmelsen

Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelserna till lagförslaget 2.4 i denna proposition.

9.76 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:853) om äldreförsörjningsstöd

1 §

I paragrafen görs en ändring med anledning av de ändringar som föreslås i 5 kap. socialförsäkringslagen (1999:799). Dessa innebär bl.a. att forumbestämmelserna för handläggning i en allmän försäkringskassa upphävs eftersom den nya Försäkringskassan utgör en rikstäckande myndighet.

12 §

Hänvisningen till bestämmelserna i 18 kap. 46 och 47 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring upphävs. Sistnämnda bestämmelser upphävs som en konsekvens av att den nya Försäkringskassan övertar såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter. Riksförsäkringsverkets aktiviteter inom ramen för tillsyn kommer att handhas av den nya Försäkringskassan. Dessa aktiviteter kommer emellertid att ingå i denna myndighets kontroll och granskning inom ramen för dess interna styrning. Detta gäller även med avseende på handläggningen av ärenden enligt denna lag.

Övergångsbestämmelsen

Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelserna till lagförslaget 2.4 i denna proposition.

9.77 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna

13 §

Bestämmelserna i denna paragraf ändras bl.a. som en konsekvens av att den nya Försäkringskassan övertar de allmänna försäkringskassornas uppgifter enligt denna lag.

Dessutom ändras hänvisningen till olika bestämmelser i lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP) så att hänvisning sker bl.a. till 13 kap. 17–18 §§ LIP, vilket innebär att den nya bestämmelsen i 13 kap. 17 a § LIP blir tillämplig. Vidare slopas hänvisningen till 13 kap. 22 § andra och tredje styckena samma lag med anledning av att dessa stycken upphävs. En hänvisning införs samtidigt till 13 kap. 22 a § LIP, som är en ny bestämmelse.

Se vidare författningskommentaren till ändringarna i LIP, avsnitt 9.7.

Övergångsbestämmelsen

Hänvisningen i bestämmelsen avser övergångsbestämmelsen till lagförslaget 2.7 i denna proposition.

9.79 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:221) om konvention om social trygghet mellan Sverige och Kanada

2 §

Någon följdändring görs inte i denna paragraf utan i stället tas paragrafen bort. Konventionen gäller som lag här i landet och i konventionens artikel 1 anges att den behöriga myndigheten är regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. Regeringen kan således i förordning ange den myndighet som skall vara behörig.

9.82 Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:1217) om fortsatt lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst i vissa fall

1 §

I denna bestämmelse görs en ändring endast med anledning av ändrad rubrik till lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser mellan allmän försäkringskassa, länsarbetsnämnd, kommun och landsting.

2 §

I denna bestämmelse görs ett tillägg med anledning av att den nya Försäkringskassan övertar de allmänna försäkringskassornas uppgifter. Vad som i lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell sam-

ordning mellan socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst (Socsam-lagen) föreskrivs om allmän försäkringskassa skall i stället gälla för den nya Försäkringskassan och vad som föreskrivs om allmän försäkringskassas styrelse skall i stället gälla för försäkringsdelegation hos Försäkringskassan. Med försäkringsdelegationen avses delegationen i det län inom vilket det bedrivs finansiell samordning inom ramen för Socsam.

Bestämmelser om en allmän försäkringskassas styrelse finns i 10, 12 och 14 §§, 16 § andra stycket samt i 21 och 24 §§ Socsam-lagen. Vad som där föreskrivs om kassans styrelse skall i stället gälla försäkringsdelegationen. I 2 a och 3 §§ förevarande lag finns emellertid bestämmelser om tillämpningen av 10, 12 och 24 §§ Socsam-lagen.

9.85 Förslaget till lag om ändring i lagen (2004:000) om ändring i lagen (1996:1030) om underhållsstöd

42 §

Bestämmelsen i *första stycket* om att bestämmelserna om Riksförsäkringsverkets tillsyn i lagen (1962:381) om allmän försäkring skall tillämpas även i fråga om underhållsstöd upphävs. Även de åsyftade bestämmelserna i 18 kap. 46 och 47 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring upphävs. Sistnämnda bestämmelser upphävs som en konsekvens av att den nya Försäkringskassan övertar såväl Riksförsäkringsverkets som de allmänna försäkringskassornas uppgifter. Riksförsäkringsverkets aktiviteter inom ramen för tillsyn kommer att handhas av den nya Försäkringskassan. Dessa aktiviteter kommer emellertid att ingå i denna myndighets kontroll och granskning inom ramen för dess interna styrning. Detta gäller även med avseende på handläggningen av ärenden enligt denna lag.